

Arbets- och näringsministeriets publikationer • Ministeriet • 46/2016

Statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 och Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Arbets- och näringsministeriets publikationer 46/2016

Statens program för integrationsfrämjande
för åren 2016–2019 och
Statsrådets principbeslut om statens
program för integrationsfrämjande

Arbets- och näringsministeriet

ISBN: 978-952-327-180-7

Helsingfors 2016

Presentationsblad

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	8.9.2016	
Författare	Interministeriell samarbetsgrupp för integrationsfrämjande Ordförande Tuija Oivo, Sekreterare Anna Bruun		
Publikationens titel	Statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 och Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande		
Publikationsseriens namn och nummer	Arbets- och näringsministeriets publikationer 46/2016		
Diarie-/ projektnummer		Tema	Ministeriet
ISBN tryckt	978-952-327-180-7	ISSN tryckt	1797-3554
ISBN PDF	978-952-327-181-4	ISSN PDF	1797-3562
URN-adress	URN:ISBN:978-952-327-181-4		
Sidantal	86	Språk	Svenska
Nyckelord	Civilsamhället, integrationsfrämjande, integration, invandring, delaktighet		
Referat	<p>De senaste årens stora konflikter skapar ett nytt slags migrationstryck i Europa. Detta återspeglar sig också till Finland. De huvudsakliga orsakerna till invandring till Finland var länge familjeband, arbete och studier. Situationen förändrades dock år 2015, då antalet asylsökande ökade från årsnivån på cirka 3 000 till mer än 32 000 sökande. På grund av förändringen har också integrationspolitiken, den lagstiftning som reglerar integration och genomförandepraxis samt anslagsallokeringar och myndighetsprocesser omvärderats. I statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 (VALKO II) beaktas föresatserna i det strategiska regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering, de riktlinjer för migrationspolitiska åtgärder som regeringen utfärdade den 11 september 2015 till följd av det ökade antalet asylsökande, regeringens asylpolitiska åtgärdsprogram som utgavs den 8 december 2015, handlingsplanen för integrationsfrämjande som regeringen gav ut den 3 maj 2016 samt riktlinjerna av ministerarbetsgruppen för migration. I programmet ingår regeringsperiodens prioriteringar, mål, åtgärder och ansvarsfördelning när det gäller integrationsfrämjande samt de resurser för integrationsfrämjande som fastställs i planen för de offentliga finanserna 2017–2020, inklusive EU-finansiering. Åtgärderna i programmet genomförs inom statsbudgeten, statens anslagsram och utgiftsgränsen för den kommunala ekonomin.</p> <p>Statens program för integrationsfrämjande har beretts som sektorsövergripande samarbete. Beredningen har på tjänstmannanivå styrts av samarbetsgruppen för integrationsfrämjande med representation från arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet samt miljöministeriet.</p>		
Förläggare	Arbets- och näringsministeriet		
Tryckort och år	Lönnerberg Print & Promo, 2016		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		8.9.2016
Tekijät	Ministeriöiden välinen kotouttamisen yhteistyöryhmä Puheenjohtaja Tuija Oivo, sihteeri Anna Bruun		
Julkaisun nimi	Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja Valtion periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 46/2016		
Diaari/ hankenumero		Teema	Ministeriö
ISBN painettu	978-952-327-180-7	ISSN painettu	1797-3554
ISBN PDF	978-952-327-181-4	ISSN PDF	1797-3562
URN-osoite	URN:ISBN:978-952-327-181-4		
Sivumäärä	86	Kieli	Ruotsi
Asiasanat	Kansalaisyhteiskunta, kotouttaminen, kotoutuminen, maahanmuutto, osallisuus		
Tiivistelmä	<p>Viime vuosien suuret konfliktit luovat uudenlaista muuttopainetta Eurooppaan. Tämä heijastuu myös Suomeen. Pääasialliset muuttosyyt Suomeen olivat pitkään perheside, työ ja opiskelu. Tilanne kuitenkin muuttui vuonna 2015, kun turvapaikanhakijoiden määrän kasvoi noin 3 000 hakijan vuositasaasta yli 32 000 hakijaan. Muutoksen vuoksi myös kotouttamispolitiikkaa, kotoutumista säätelevää lainsäädäntöä ja toimeenpanokäytäntöjä sekä resurssikohdennuksia ja viranomaisprosesseja on arvioitu uudelleen. Valtion kotouttamisohjelmassa vuosille 2016–2019 (VALKO II) otetaan huomioon pääministeri Sipilän strategisen hallitusohjelman kirjaukset, hallituksen turvapaikanhakijoiden kasvun seurauksena 11.9.2015 antamat linjaukset maahanmuuttopolitiittisiksi toimenpiteiksi, hallituksen 8.12.2015 julkaisema turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma, hallituksen 3.5.2016 julkaisema kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma sekä maahanmuuton ministerityöryhmän linjaukset. Ohjelma sisältää hallituskauden kotouttamisen painopisteet, tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja julkisen talouden suunnitelmassa 2017–2020 määritellyt kotoutumisen edistämisen resurssit, mukaan lukien EU-rahoitus. Ohjelman toimenpiteitä toteutetaan valtion talousarvion, valtiontalouden menokehyksen ja kuntatalouden menorajoitteen puitteissa. Valtion kotouttamisohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisena yhteistyönä. Valmistelua on virkamiestasolla ohjannut ko-touttamisen yhteistyöryhmä, jossa ovat edustettuina työ- ja elinkeino-, maa- ja metsätalous-, oikeus-, opetus- ja kulttuuri-, sisä-, sosiaali- ja terveys-, ulkoasian-, valtionvarain- sekä ympäristöministeriön edustajat.</p>		
Kustantaja	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Painopaikka ja vuosi	Lönnerberg Print & Promo, 2016		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Economic Affairs and Employment	8 September 2016	
Authors	Inter-ministerial integration cooperation group Chair Tuija Oivo, Secretary Anna Bruun		
Title of publication	Government Integration Programme for 2016–2019 and Government Resolution on a Government Integration Programme		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 46/2016		
Register number		Subject	Ministry
ISBN (printed)	978-952-327-180-7	ISSN (printed)	1797-3554
ISBN PDF	978-952-327-181-4	ISSN (PDF)	1797-3562
Website address (URN)	URN:ISBN:978-952-327-181-4		
Pages	86	Language	Swedish
Keywords	Civil society, integration, immigration, inclusion		
Abstract			
<p>The major conflicts of recent years are creating new types of migration pressures in Europe. This is also felt in Finland. For an extended period, the main reasons for migrating to Finland were family ties, work and studies. This situation changed in 2015, however, as the annual number of asylum seekers increased from approximately 3,000 to over 32,000. This change has necessitated a reassessment of the Finnish integration policy, legislation on integration and its implementation practices as well as resource allocations and official processes.</p> <p>The Government Integration Programme for 2016–2019 (VALKO II) takes into account the policies set out in Prime Minister Sipilä's strategic Government Programme, the immigration policy measures adopted by the Government on 11 September 2015 as a consequence of the increased number of asylum seekers, the Action Plan on Asylum Policy published by the Government on 8 December 2015, the Action Plan on Integration published by the Government on 3 May 2016 as well as the policies formulated by the Ministerial working group on migration. The programme contains the focus areas, objectives, measures and responsibilities related to integration for the current government term and the resources for promoting integration specified in the General Government Fiscal Plan 2016–2019, including EU funding. The pro-programme measures will be implemented within the framework of the state budget, central government spending limits and local government spending restrictions.</p> <p>The Government Integration Programme was prepared in cross-administrative cooperation. At public servant level, the preparation work was led by a cooperation group on integration, which had representatives from the Ministry of Economic Affairs and Employment, Ministry of Agriculture and Forestry, Ministry of Justice, Ministry of Education and Culture, Ministry of the Interior, Ministry of Social Affairs and Health, Ministry for Foreign Affairs, Ministry of Finance and the Ministry of the Environment.</p>			
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment		
Printed by (place and time)	Lönnerberg Print & Promo, 2016		
Publication sales/ Distributed by	Electronic version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Innehåll

Förord	9
1. Bakgrund	13
1.1. Utgångspunkterna för statens program för integrationsfrämjande 2016–2019.....	13
1.2. Målområden för och genomförande av statens program för integrationsfrämjande.....	15
1.3. Lagen om främjande av integration styr integrationen.....	17
1.4. Integrationsfrämjandet i statsbudgeten.....	19
1.5. Den förutsebara utvecklingen av migrationen, antalet personer som integreras och profilen åren 2016–2019.....	20
1.6. Effekterna av mottagandet av flyktingar och asylsökande.....	23
1.7. Europeiska unionens åtgärder för att hantera situationen med asylsökande.....	25
2. Målområdena för integrationsfrämjandet	26
2.1. Målområde I: Styrkorna hos invandrarnas egen kultur tas med ör att stärka Finlands innovationsförmåga.....	26
2.2. Målområde II: Främjandet av integrationen effektiviseras över förvaltningsområdesgränserna.....	31
2.2.1. En effektiv början skapar goda förutsättningar för integration.....	31
2.2.2. Integrationsutbildningen ger färdighet för fortbildning och arbetsliv.....	35
2.2.3. Invandrarnas ställning på arbetsmarknaden förbättras.....	38
2.2.4. Invandrarungdomars färdigheter för fortsatta studier och övergång till arbetslivet stärks genom grundläggande undervisning av hög kvalitet.....	44
2.2.5. Försorg dras om det multiprofessionella stödet till invandrarfamiljer, lärarnas färdigheter och elevvården.....	49
2.2.6. Invandrarnas delaktighet i fritidsverksamheten stöds.....	51

2.3. Målområde III: Samarbetet mellan staten och kommunerna kring mottagandet av personer som får internationellt skydd främjas.....	53
2.3.1. Anvisande till kommuner i det nya läget med asylsökande.....	55
2.3.2. Anvisandet av flyktingar till kommuner och integrationen måste vidareutvecklas.....	56
2.4. Målområde IV: En öppen diskussion om invandringspolitiken uppmuntras, rasism tillåts inte.....	60
Bilaga 1 Centrala begrepp	66
Bilaga 2 Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande.....	72

FÖRORD

Främjandet av integration är ett horisontellt politikområde som berör flera sektorer, i störst grad arbets-, utbildnings-, boende-, småbarnspedagogiks-, kultur-, idrotts-, ungdoms- samt social- och hälsovårdspolitik. Förutsättningarna för en lyckad integration baserar sig på invandrades rättigheter och skyldigheter som fastställs i grundlagen och sektorlagstiftningen, tjänsternas lämplighet med tanke på invandrarnas behov samt på integrationstjänster som fastställs i lagen om främjande av integration. Integrationsfrämjandet innebär också genomförande av Finlands förpliktelser i fråga om mänskliga rättigheter. Dessutom påverkas integrationen i avsevärd grad av utlänningslagstiftningen och verkställigheten av den.

Bestämmelser om främjande av integration, invandrarnas skyldigheter och rättigheter samt myndigheternas skyldigheter och samordning av åtgärder finns i lagen om främjande av integration (1386/2010; integrationslagen). Lagens tillämpningsområde omfattar alla dem som flyttar till Finland och som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004) eller vars uppehållsrätt har registrerats eller vilka har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen. I integrationslagen definieras integration som invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet, samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds. Lagens syfte är dessutom att främja likabehandling samt jämställdhet mellan kvinnor och män. Integrationen sker alltså i två riktningar, som dialog och samverkan mellan människor och befolkningsgrupper i vardagen.

Antalet asylsökande i Finland blev år 2015 ungefär tio gånger större jämfört med tidigare år. Den så markanta ökningen var överraskande och utmanande med tanke på systemet för mottagande av asylsökande. På samma sätt identifierades också ut-

maningarna med att placera dem som får uppehållstillstånd i kommuner. Man blev tvungen att omvärdera den tidigare integrationspolitiken, lagstiftningen om integrationsfrämjande och praxisen för verkställighet samt allokeringen av resurser och myndighetsprocesserna. Det är klart att hela det finländska samhället förändras och internationaliseras ytterligare i och med migrationen. Myndigheternas uppgift är att kontinuerligt bedöma och utveckla vårt servicesystem så att det på bästa möjliga sätt ger även personer med olika språkliga och kulturella bakgrunder färdigheter att få lika möjligheter i det finländska samhället. Samtidigt förutsätts av allt fler arbetslivsorganisationer, utbildningsorganisationer och andra organisationer kunskande när det gäller integration av invandrare.

Invandrarna har en central betydelse även i olika innovationssammanslutningar och i internationaliseringen av sektorn för tillväxtföretag. Mångfald har redan länge varit en del av företagets strategiska tänkande med tanke på både kundstrategin och personalstrategin. I fortsättningen behövs också en mer strategisk syn på hur invandrare blir omfattade av utbildnings-, närings- och innovationspolitikens samt utvecklingssamarbetets mål och åtgärder.

Verksamhetsmöjligheterna för ett stort antal företag baserar sig på invandrades arbetsinsats. I fråga om sysselsättning finns det dock utvecklingsbehov när det gäller de sysselsättningsfrämjande åtgärderna, identifieringen och erkännandet av den kompetens som förvärvats före flyttningen till Finland, rekryteringspraxis som utesluter invandrare, attityderna såväl som i fråga om mångfaldsledningen. Det finns också skäl att påskynda, effektivisera och smidiggöra vägarna till sysselsättning, så att de bättre motsvarar det nuvarande behovet.

Hänsyn måste tas till att en del invandrare har särskilda behov. Vuxna till exempel när det gäller komplettering av den grundläggande utbildningen eller studierna i läs- och skriftfärdighet, behovet av språkstudier under tiden för föräldraledighet eller behov av psykosocialt stöd för att hantera traumatiska erfarenheter.

I enlighet med 34 § i integrationslagen har berörda ministerier tillsammans berett statens program för integrationsfrämjande, där de olika ministeriernas mål, åtgärder och resurser har fastslagits för åren 2016–2019. Samtidigt med beredningen av statens program för integrationsfrämjande har samarbetsprogrammet för integrationsfrämjande beretts med ett stort antal andra aktörer. I samarbetsprogrammet

framhävs förutom integrationsfrämjandet i den offentliga förvaltningen även integrationsfrämjandet i frivilligorganisationer och arbetsmarknadsorganisationer, utbildningsorganisationer, företag osv. I samarbetsprogrammet för integrationsfrämjande har olika organisationer tagit initiativ för att främja integrationen samt gett konkreta löften om deltagande i integrationsfrämjandet. Dialogen om integration mellan olika aktörer fortsätter i enlighet med riktlinjerna i samarbetsprogrammet.

Helsingfors den 8 september 2016

TUIJA OIVO

Avdelningschef
Arbets- och näringsministeriet

1. Bakgrund

1.1. Utgångspunkterna för statens program för integrationsfrämjande 2016–2019

Statens program för integrationsfrämjande baserar sig på lagen om främjande av integration (1386/2010, integrationslagen). Enligt 34 § i lagen beslutar statsrådet om det nationella utvecklandet av integrationen genom att för fyra år i sänder utarbeta ett statligt program för integrationsfrämjande i vilket målen för integrationsfrämjandet anges. Statsrådet utfärdade det första principbeslutet om statens program för integrationsfrämjande (VALKO I) den 7 juni 2012. I programmet presenterades en förvaltningsövergripande helhet om politiken för främjande av integrationen och goda etniska relationer. En speciell översyn gällde allokeringarna under ramperioden 2012–2015 för statsfinanserna.

I statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 (VALKO II) beaktas föresatserna i det strategiska regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering, de riktlinjer för migrationspolitiska åtgärder som regeringen utfärdade den 11 september 2015 till följd av det ökade antalet asylsökande, regeringens asylpolitiska åtgärdsprogram som utgavs den 8 december 2015 samt riktlinjerna av ministerarbetsgruppen för migration. Uppföljningsuppgifterna för verkställigheten och effekterna av VALKO I var tillgängliga då beslut fattades om åtgärderna. I programmet ingår regeringsperiodens prioriteringar, mål, åtgärder och ansvarsfördelning när det gäller integrationsfrämjande samt de resurser för integrationsfrämjande som fastställs i planen för de offentliga finanserna 2017–2020, inklusive EU-finansiering. Åtgärderna i programmet genomförs inom statsbudgeten, statens anslagsram och utgiftsgränsen för den kommunala ekonomin.

Utöver de migrationspolitiska riktlinjerna ingår i regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering många andra reformer som påverkar förvaltningen och genomförandet av migrationspolitiken. Sådana är i synnerhet reformer som påverkar uppgifterna och ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna, såsom reformen för samordning av landskapsförvaltningen och statens regionförvaltning (centralt nedläggningen av NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna och överföringen av de tjänster för vars ordnande dessa ansvarar, inkl. integrationsuppgifterna, till landskapen), social- och hälsovårdsreformen, projektet framtidens kommun samt programmet för minskning av kommunernas uppgifter och förpliktelser.

På grund av den förändring som skedde i asylläget år 2015 har statsrådet startat en omvärdering av integrations- och sysselsättningsåtgärderna för invandrare. Till Finland anlände år 2015 sammanlagt 32 476 asylsökande. Man vill få dem som fått uppehållstillstånd snabbare till kommuner, utbildning och arbete.

Utvecklingen av integrationen siktar till att smidiggöra och individualisera våra system. För att uppnå detta revideras riktlinjerna för integration tväradministrativt så att de bildar en helhet med det asylpolitiska programmet som godkändes den 2 december 2015.

Av de asylsökande som kom till Finland var 8 500 minderåriga, av dem 3 024 ensamkommande. Av de asylsökande som kom till landet av 84 procent yngre än 34 år. Det kan antas att åldersstrukturen för dem som stannar i landet följer samma linje. De som hör till denna åldersgrupp har i regel goda möjligheter att på ett lyckat sätt integrera sig i det finländska samhället, att studera och få sysselsättning.

Relaterat till antalet invånare kom till Finland år 2015 fjärde mest asylsökande av EU-länderna. Finland har som riktlinje att hålla invandringen och dess kostnader hanterbara. I nuläget finns många faktorer som saktar ner invandrarnas utbildning och sysselsättning. Placeringen av asylsökande som fått uppehållstillstånd i kommuner sker långsamt. Invandrarnas vägar till utbildning och arbetsliv är långa och kan inbegripa tomgång, överlappningar och oändamålsenliga studier. Smidiggörandet och effektiviseringen av systemet ligger i hela samhällets intresse, särskilt i den förändrade situationen, eftersom alternativet är att invandrare fastnar i den sociala tryggheten utan utbildning och arbete.

Regeringen har planerat åtgärder för att påskynda asylsökandenas flyttning till kommuner och inledandet av integrationen, på samma sätt som tillträdet till utbildning och arbetsliv. Målet är bland annat att förbättra invandrarnas möjligheter att förvärva kunskaper i finska eller svenska eller att komplettera dessa kunskaper samt att genom grundläggande utbildning ge dem färdigheter att gå vidare på utbildningsvägen. Med hjälp av det multiprofessionella stödet och elevvården i dess nuvarande form stöds förutsättningarna för inläring, och invandrarnas särskilda behov beaktas i lärutbildningen. Invandrarnas delaktighet i fritids- och organisationsverksamheterna ökas. När det gäller systemet för social trygghet stärks kravet på motprestation på det sättet att det förutsätts deltagande i integrationsfrämjande åtgärder.

En lyckad integration i det finländska samhället utgår alltid från individen själv och kräver att den som integrerar sig är aktiv och ansvarsfull. Stödet från samhället kan betjäna denna individbaserade inlärningsprocess, när det ses till att systemet är sporrande, rättvist och välfungerande. En vällyckad integration och sysselsättning kan utgöra möjligheter att bemöta utmaningen med försörjningskvoten och matchningsproblemen på arbetsmarknaden i Finland. Regeringen är medveten om att integrationspolitiken tidigare inte i alla situationer lett till önskade resultat. Integrationssystemen och integrationspolitiken reformeras på ett övergripande sätt, utan att det byggs upp förturmekanismer som inskränker likabehandlingen.

Det svaga ekonomiska läget i Finland och balanseringen av de offentliga finanserna ställer strikta ekonomiska ramvillkor för de integrationsfrämjande åtgärderna. Det ekonomiska spelrummet för nya åtgärder är litet. Regeringens riktlinje är att det sektorsövergripande samarbetet stärks och tjänsterna för invandrare reformeras så att de blir effektivare och verkningsfullare. I alla åtgärder utnyttjas möjligheterna med digitala tjänster. I nyckelställning är att invandrarna lär sig språket, respekterar kulturen och sederna i Finland samt kan börja jobba så fort som möjligt.

1.2. Målområden för och genomförande av statens program för integrationsfrämjande

Statens program för integrationsfrämjande styr och effektiviserar verkställigheten av integrationslagen. Genom de mål som uppställs i programmet skapas förutsätt-

ningar för lika möjligheter för invandrare och annars. Dessutom skapas förutsättningar för att kunnandet hos invandrare ska kunna tillvaratas i det finländska samhället. Målområdena baserar sig på de migrationspolitiska riktlinjerna i regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering. Åtgärderna riktar sig i synnerhet till den inledande fasen.

De fyra målområdena i statens program för integrationsfrämjande som baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering:

1. Styrkorna hos invandarnas egen kultur tas med för att stärka Finlands innovationsförmåga.
2. Främjandet av integrationen effektiviseras över förvaltningsområdesgränserna.
3. Samarbetet mellan staten och kommunerna kring mottagandet av personer som får internationellt skydd främjas.
4. En öppen diskussion om invandringspolitiken uppmuntras, rasism tillåts inte.

De åtgärder som till följd av det ökade antalet asylsökande vidtas för att svara mot utmaningen att integrera en flyktinggrupp som är större än tidigare har inkluderats i programmet under varje målområde. Utgångsantagandena är att det åren 2016–2019 årligen kommer cirka 10 000 asylsökande till Finland, att cirka 35 procent av dem får uppehållstillstånd och att de som fått uppehållstillstånd flyttar från flyktingförläggningen till en kommun inom nio månader från lämnandet av ansökan om asyl.

I definieringen av de åtgärder som inkluderas i statens program för integrationsfrämjande har beaktats de utmaningar som framkommit i uppföljningssystemet för integration, uppföljningsuppgifterna för statens första program för integrationsfrämjande samt resultaten av undersökningar och andra utredningar såväl som samråd och inkomna utlåtanden inom den senaste tiden. Uppgifter om programmets effekt fås med hjälp av de indikatorer som används inom systemet för uppföljning av integrationsfrämjandet. Viktiga mätare, som beskriver hur vart och ett av målen har nåtts, har inkluderats i programmet. Genomförandet av programmet följs åtgärd för åtgärd.

Genomförandet av statens program för integrationsfrämjande främjas genom resurs- och informationsstyrning. Utvärderingen av uppföljningsdata samordnas med halvtidsöversynen av regeringsprogrammet.

Eftersom integration ofta är vardaglig växelverkan vid olika möten, behövs för det integrationsstödjande arbetet utöver myndigheter även sektorsövergripande samarbete med olika aktörer. I samband med utarbetandet av statens program för integrationsfrämjande har därför beretts samarbetsprogrammet för integrationsfrämjande som har som mål att stödja integration genom att sammanföra olika aktörer samt identifiera och definiera samarbetsmöjligheter för det integrationsfrämjande arbetet. Programmets grundidé är att erbjuda möjligheter till nya, innovativa idéer och initiativ som uppkommer i det praktiska arbetet.

Samarbetsprogrammet har beretts i intensivt samarbete med kommuner, invandrar- och frivilligorganisationer, näringslivet och arbetsmarknadsorganisationer, religiösa samfund, läroinrättningar samt andra aktörer. I publikationen om det första samarbetsprogrammet har samlats olika aktörers gemensamma syn om nuläget för det integrationsfrämjande arbetet utifrån fem teman som plockats ur regeringsprogrammet samt eventuella samarbetsområden som samarbetsparterna föreslagit, med hjälp av vilka man kan bemöta utvecklingsbehov i integrationsarbetet genom partnerskap.

Stödjandet av partnerskap är en synvinkel som också kan tillämpas på ett övergripande sätt i genomförandet av statens program för integrationsfrämjande. Genom partnerskapen kan man ta fram nya slags handlingsmodeller, delaktiggöra nya aktörer i integrationsfrämjandet samt effektivisera verkningsfullheten i integrationsarbetet.

Om det under programperioden 2016–2019 sker sådana betydande förändringar i omvärlden som inte har kunnat förutses i programmet, görs en ny översyn av programmet.

1.3. Lagen om främjande av integration styr integrationen

Främjandet av integration är ett horisontellt politikområde som berör flera sektorer. De mest centrala är småbarnspedagogiks-, utbildnings-, kultur-, idrotts-, ungdoms-, boende-, arbets- samt social- och hälsovårdspolitik. Förutsättningarna för en lyckad integration baserar sig på invandras rättigheter och skyldigheter som fastställs i grundlagen och sektorlagstiftningen, tjänsternas lämplighet med tanke på invand-

rarnas behov samt på integrationstjänster som fastställs i lagen om främjande av integration. Integrationsfrämjandet är också genomförande av Finlands förpliktelser i fråga om mänskliga rättigheter. Integrationen påverkas i avsevärd grad också av utlänningslagstiftningen och verkställigheten av den.

Bestämmelser om främjande av integration, invandrarnas skyldigheter och rättigheter samt myndigheternas skyldigheter och samordning av åtgärder finns i lagen om främjande av integration (1386/2010; integrationslagen). Lagens tillämpningsområde omfattar alla dem som flyttar till Finland och som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004) eller vars uppehållsrätt har registrerats eller vilka har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen. I integrationslagen definieras integration som invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet, samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds. Lagens syfte är dessutom att främja likabehandling samt jämställdhet mellan kvinnor och män. Integrationen sker alltså i två riktningar, som dialog och samverkan mellan människor och befolkningsgrupper i vardagen.

Integrationsfrämjande tjänster produceras som en del av de offentliga tjänsterna och av privata tjänsteproducenter och organisationer. I integrationsfrämjandet kan man också dra nytta av den offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen och Medborgarrådsgivningen. Invandrarnas behov bör också beaktas i planeringen av offentliga tjänster, inklusive program för utveckling av e-tjänster, till exempel Programmet för genomförande av en nationell servicearkitektur KaPa.

Frivilligarbetet kompletterar på ett viktigt sätt serviceutbudet från språkundervisning till idrottsverksamhet och tillnärmar växelverkan mellan invandare och den övriga befolkningen. Invandrarsammanslutningar, inkl. religiösa samfund, är speciellt i första fasen viktiga inofficiella främjare av integration och informationsförmedlare. Frivilligarbetet och koordineringen av det har betonats i synnerhet i och med att antalet asylsökande ökat. Organisationer har dessutom en oersättlig roll när det gäller att påverka attitydklimatet.

Till följd av det ökade antalet asylsökande har man varit tvungen att omvärdera den tidigare politiken, den lagstiftning och verkställighetspraxis som reglerar integra-

tionsfrämjandet samt allokeringar av resurser och myndighetsprocesserna i synnerhet med tanke på dem som får uppehållstillstånd på asylansökan.

1.4. Integrationsfrämjandet i statsbudgeten

I statsbudgeten har anslagen för främjande av integration budgeterats under huvudtitlarna för flera olika ministerier. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för den allmänna utvecklingen, planeringen och styrningen av migrationspolitiken samt samordningen, den riksomfattande utvärderingen och uppföljningen av integrationspolitiken och de goda etniska relationerna samt styr NTM-centralerna i motsvarande uppgifter. Av ministeriets huvudtitel allokeras anslag till kommuners kostnader för mottagande av flyktigar som staten betalar (moment 32.70.30, 162,23 milj. euro i budgetförslaget 2016), kostnaderna för anskaffning, av integrationsutbildning, kompetenskartläggningar och bedömning av språkkunskaperna i utgångsläget (moment 32.30.51, 83,25 milj. euro i budgetförslaget 2016) samt för integration av invandrare och främjande av deras sysselsättning (moment 32.70.03, 2,25 milj. euro i budgetförslaget 2016). Dessutom styr ANM integrationsfrämjande ESF-projekt. Vid ANM finns kompetenscentrumet för integrationsfrämjande vars uppgift är att i synnerhet genom informationsstyrning stödja kompetensen i och uppföljningen av det integrationsfrämjande arbetet samt etableringen av god praxis.

Av huvudtiteln för undervisnings- och kulturministeriet allokeras anslag för förberedande utbildning inför grundläggande utbildning, grundläggande utbildning i finska/svenska som andra språk och stödundervisning samt undervisning i invandrarens eget modersmål (moment 29.10.30), utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning (moment 29.20.30), utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (moment 29.10.30) och förberedande utbildning för invandrare vid yrkeshögskolor (29.40.55). Dessutom finansieras av huvudtiteln för undervisnings- och kulturministeriet undervisning, fortbildning, utbildning som utvecklar studieförmågan och språkkunskaperna vid folkhögskolor och medboragarinstitut, understöd för främjande av kulturell mångfald och arbete mot rasism samt stipendier till yrkeskonstnärer för främjande av kulturell mångfald och främjas likabehandling och integration med hjälp av idrott.

Av andra ministeriers huvudtitlar finansieras främjandet av integration som en del av annan finansiering, till exempel social- och hälsovårdsministeriet genom beaktande av invandrarnas behov i utvecklingen av servicehelheten för social- och hälsovården, justitieministeriet genom finansiering av delegationen för etniska relationer (ETNO), miljöministeriet genom finansiering av bostadproduktion och projekt som stöder boende. Inrikesministeriets förvaltar EU:s asyl-, migrations- och integrationsfond (Amif). Utifrån fondens nationella program finansieras också främjande av integration. Jord- och skogsbruksministeriet förvaltar Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Via programmet kan även integrationsfrämjande projekt finansieras.

1.5. Den förutsebara utvecklingen av migrationen, antalet personer som integreras och profilen åren 2016–2019

Betydelsen av invandrare och invandring ökar kontinuerligt i Finland. På 2000-talet har antalet invånare som registrerat ett icke inhemskt språk som sitt modersmål tredubblats. Ökningen av antalet asylsökande från och med hösten 2015 har ytterligare ökat migrationsfrågornas betydelse i samhällsdebatten. Globaliseringen, krig och andra kriser återspeglar sig på olika håll i Europa. Finland måste också förbereda sig på att antalet flyktingar ökar.

Finland blev ett land som tar emot invandrare i början av 1990-talet till följd av Sovjetunionens sammanbrott samt Somalia och kriget som upplöste forna Jugoslavien. Till Finland kom både flyktingar och invandrare med finländskt ursprung från forna Sovjetunionens område. Somaliska flyktingar har invandrat redan i 25 år och de invånare som talar somaliska har ökat till nästan 17 000 personer. Till följd av återinvandringspoltiken när det gäller forna Sovjetunionen har den ryskspråkiga minoriteten ökat i Finland. Dessa exempel beskriver ett drag som styr den internationella migrationen: kedjeinvandring. Invandringen av en viss grupp förutspås tydligast av dem från samma etniska grupp som invandrat redan tidigare.

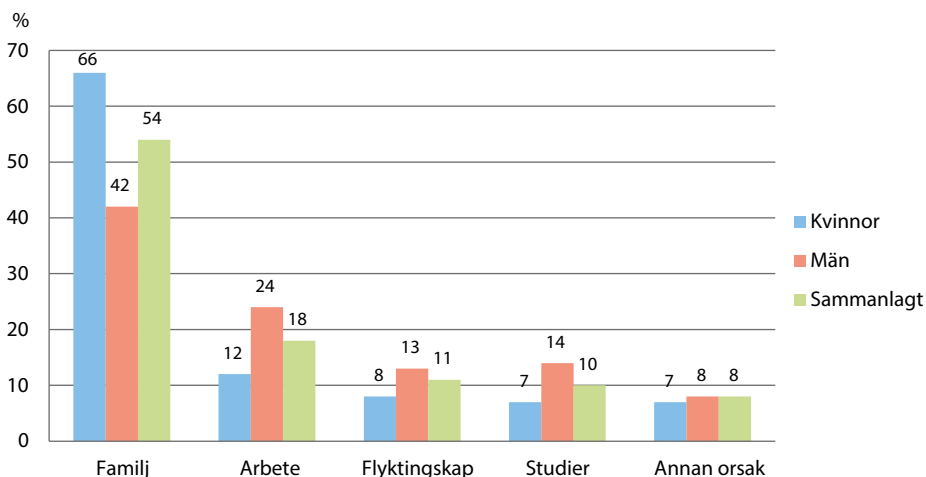
Eftersom Finland började ta emot invandrare först i början av 1990-talet är antalet och andelen invandrare fortfarande små i EU-jämförelse, trots att invandringstakten

under de senaste åren ökat snabbt i Finland. Ett antal asylsökande på nuvarande nivå ändrar ännu inte läget i avsevärd grad. Den korta invandringshistorien förklarar också att den så kallade andra invandargenerationen – de som flyttat till Finland när de ännu inte var i skolåldern och barn födda i Finland av föräldrar som är födda utomlands – utgör en liten grupp. En tredjedel av invandringen är återinvandring av finska medborgare. På motsvarande sätt flyttar en tredjedel av de utländska medborgare som flyttar till Finland från landet under det första året de bor här. En del av dem kommer senare tillbaka till Finland.

Det finns olika grunder för invandringen till Finland. Den vanligaste grunden är familjeband, i de mest typiska fallen en finländsk eller i Finland permanent bosatt make eller maka. Andelen uppehållstillstånd som beviljas på denna grund har varit minst en tredjedel av de uppehållstillstånd som beviljas årligen, medan andelen arbets- och studiebaserade uppehållstillstånd varit en knapp tredjedel. Andelen kvotflyktingar eller personer som fått internationellt skydd på asylansökan har de flesta åren varit cirka 10 procent. Läget förändrades dock hösten 2015 både i Finland och globalt.

Den viktigaste orsaken till invandring efter kön, procent av befolkningen med utländsk bakgrund i åldern 15–64 år 2014, %

Bild 1. Orsakerna till invandring utifrån vad personerna med utländsk bakgrund själva uppgett

Källa: Undersökning om arbete och välfärd hos personer med utländsk härkomst

Utländska medborgares invandring till Finland och nativitet omfattar cirka 80–90 procent av befolkningsökningen. När det gäller ökningen av befolkningen i arbetsför ålder består ökningen helt av invandrare. Olika språk-, kultur- och kompetensbakgrunder innehåller möjligheter för Finland, förutsatt att de som flyttar hit integrerar sig och får sysselsättning. Det finns redan cirka 170 registrerade modersmål. När integrationen lyckas kan invandrare i stor omfattning vara till nytta för det finländska samhället på både kort och lång sikt.

Med tanke på den ekonomiska tillväxten och välfärden i Finland har en tillräcklig och långvarig invandring samt investeringar i invandrarnas integration en betydande roll. Flyktingar får sysselsättning långsammare än andra invandrargrupper, skillnaderna jämnas dock ut med tiden. Detta innebär att kostnaderna för integration och sysselsättning är större hos flyktingar än hos andra grupper under den första tiden i landet. Å andra sidan innebär flyktingarnas i typiska fall unga ålder att investeringen kan betala sig tillbaka i form av längre tid i arbetslivet, om de lyckas få sysselsättning.

De olika invandrargruppernas demografiska profil påverkar förutom servicebehovet också hur växelverkan mellan invandrarna och det mottagande samhället blir. De som flyttar till landet permanent tar också med sig följande generationer. Samma gäller naturligtvis för dem som permanent flyttar från Finland: de tar också med sig sina nuvarande och kommande barn. I detta hänseende är strukturen av invandrarbefolkningen en betydande faktor med tanke på befolkningsutvecklingen. I alla EU-länder är åldersgruppen 25–39 år störst bland utlänningar. Intressant när det gäller åldersstrukturen för utländska medborgare är att andelen personer som är yngre eller äldre än 25–39 år har sjunkit i nästan alla EU-länder.

Invandrarna koncentrerar sig redan på grund av sin yngre åldersstruktur till städer, som också yngre finländare. Den viktigaste orsaken till urbaniseringen är att produktionsstrukturen ändras mot servicestruktur, dvs. att sådana näringar som gynnar tät bosättning blir vanligare. Invandrarna är överrepresenterade i serviceområden, så möjligheten att få sysselsättning är en anledning som för invandrare till städer. Invandringen accelererar alltså tillväxten i större stadsregioner och differentieringen av den landbygdsbaserade och stadsbaserade livsstilen. Utvecklingen kan behärskas genom politiska åtgärder, med beklagligt ofta är dessa lösningar dyra.

De största förändringarna sker så långsamt att de är svåra att upptäcka. Barnens och ungdomarnas bakgrunder är allt mer mångfaldiga därför att föräldrarna har sina rötter i olika länder. Internationaliseringen av familjer har i befolkningsstatistiken redan i decennier varit en stadigt pågående tillväxttrend. Därför är det lätt att uppkomsten av en internationell finländsk generation som vuxit upp i dessa familjer inte upptäcks, när plötsliga fenomen, såsom ökningen av antalet asylsökande hösten 2015, tar uppmärksamheten. I framtiden kommer en betydande andel av invånarna i de större städerna att ha utländsk bakgrund, antingen så att personen själv flyttat till Finland från ett annat land eller vuxit upp i en familj och släkt vars medlemmar är utspridda ute i världen. Detta kommer att förändra samhället mer än invandringen i sig. Förändringen är långsam, men den är stabil och har pågått redan under flera decennier.

1.6. Effekterna av mottagandet av flyktingar och asylsökande

Enligt FN:s flyktingorganisation UNHCR fanns det i världen i slutet av 2014 cirka 59,5 miljoner människor som hade varit tvungna att fly på grund av konflikter och förföljelse. Detta var 8,3 miljoner fler än det föregående året (51,2 miljoner) och hittills den största årliga ökningen av antalet flyktingar i världen. I sin halvtidsutvärdering år 2015 bedömde UNHCR att av dem hade 15, 1 milj. personer flytt från sitt hemland.¹ Det ostabila läget i Europas närområden har medfört de största antalen flyktingar till området efter andra världskriget. Sommaren 2015 fanns det 4,2 milj. flyktingar från Syrien. År 2014 sökte 626 000 personer asyl i Europa, i Finland 3 651 personer. År 2015 fanns det på motsvarande sätt 1,45 miljoner sökande, av vilka 32 476 i Finland.

Flyktingskap som berott på krig och andra krissituationer hade före 2015 återspeglat sig mindre i Finland än till exempel andra nordiska länder, Tyskland, Nederländerna och många andra EU-länder. När situationen förändrades sensommaren 2015, blev Finland ett mer känt målland än tidigare för dem som söker internatio-

1 UNHCR, Mid-Year Trends 2015, <http://www.unhcr.org/56701b969.html>

nellt skydd utanför sitt hemland, dvs. asylsökande. Till Finland kom år 2015 ett ungefär tio gånger så stort antal asylsökande som under tidigare år. Ökningen av asylsökandena år 2015 kommer år 2016 att öka den relativa andelen och det relativa antalet personer som får internationellt skydd av alla som fått uppehållstillstånd till uppskattningsvis cirka 40 procent.

Bild 2. Asylsökande som kom till Finland 2013–2015.

Asylsökande, största grupperna

2014		2015		1.1.–30.11.2016	
Sökande totalt 3 651, 95 olika nationaliteter.		Sökande totalt 32 476, 106 olika nationaliteter.		Sökande totalt 5 339, 101 olika nationaliteter.	
Irak	826	Irak	20 485	Irak	1 195
Somalia	411	Afghanistan	5 214	Afghanistan	725
Ukraina	302	Somalia	1 981	Syrien	582
Afghanistan	205	Syrien	877	Somalia	419
Ryssland	198	Albanien	762	Eritrea	245
Nigeria	166	Iran	619	Indien	180
Syrien	149	Okänd	303	Ryssland	161
Albanien	109	Ryssland	190	Nigeria	151
Iran	95	Nigeria	167	Iran	143
Algeriet	91	Kosovo	165	Pakistan	97

Även antalet minderåriga asylsökande som kommit utan vårdnadshavare ökade klart år 2015. Minderåriga får oftast uppehållstillstånd i Finland, men familjeåterförning har på sistone gjorts sällan. På grund av att gruppen är liten, har det i Finland hittills bara kunnat göras lite uppföljande undersökning av hur de integreras i det finländska samhället², men det finns tillgång till internationella forskningsrön. Vid Stockholms universitet görs för närvarande till exempel en omfattande undersökning vars preliminära resultat visar att ensamkommande minderåriga ungdomar oftare än andra söker sig till arbetslivet i stället för till studier och har samtidigt många jobb för att försörja sina anhöriga i andra länder. En beaktansvärd risk är dock att de fastnar i låglönejobb. Även i Finland måste man framöver fästa allt mer vikt vid inte-

2 Källa: Aycan Çelikaksoy & Eskil Wadensjö (2015) De ensamkommande flyktingbarnen och den svenska arbetsmarknaden. http://www.su.se/polopoly_fs/1.238803.1433429678!/menu/standard/file/De%20ensamkommande%20flyktingbarnen%20och%20den%20svenska%20arbetsmarknaden%20Aycan%20%C3%87elikaksoy%20och%20Eskil%20Wadensj%C3%B6.pdf (1.4.2016)

grationen av ensamkommande minderåriga och den relaterade uppföljningen och forskningen.

Av de asylsökande som kom till Finland år 2015, av vilka cirka 80 procent var män och 20 procent kvinnor, kommer uppskattningsvis cirka 10 000 att få uppehållstillstånd. Ju längre processen för uppehållstillstånd är, desto mer fästade band uppkommer det för dem som kommit som asylsökande. En del hittar en studieplats eller ett jobb, en del gifter sig och får barn. Överrepresentationen av unga män bland asylsökandena innebär att personerna börja bilda familj med några års fördröjning. Detta sker på tre sätt: 1) medlemmar i kärnfamiljen i ett annat land (fru och/eller barn) flyttar till Finland, när kriterierna för familjeåterförening uppfylls; 2) äktenskap och flyttning av en person som bor utanför Finland, när kriterierna uppfylls; 3) äktenskap med en person som redan bor i Finland. Det är viktigt att ta hänsyn till att fastän kriterierna för makans och barnens invandring är hur stränga som helst, kvarstår strävan efter önskat familjeliv.

1.7. Europeiska unionens åtgärder för att hantera situationen med asylsökande

Europeiska unionen har som en del av den gemensamma politiken för yttre gränskontroll och säkerhet startat åtgärder för att få bukt på människosmuggling och obehärskad migration. Det är en omfattande helhet där det ingår gränskontrollåtgärder på Medelhavet, stärkande av asylförfarandena speciellt i Grekland och Italien såväl som avtalsarrangemang med Turkiet för returnering av asylsökande som försökt komma till EU. Dessutom har unionen kommit överens om vissa mekanismer för ansvarsfördelning, där Finland deltar genom att som interna förflyttningar ta emot asylsökande från unionens område och flyktingar från Turkiet som ska omplaceras. De första flyktingarna som skulle omplaceras kom Till Finland från Turkiet den 4 april 2016.

2. Målområdena för integrationsfrämjandet

2.1. Målområde I: Styrkorna hos invandrarnas egen kultur tas med för att stärka Finlands innovationsförmåga

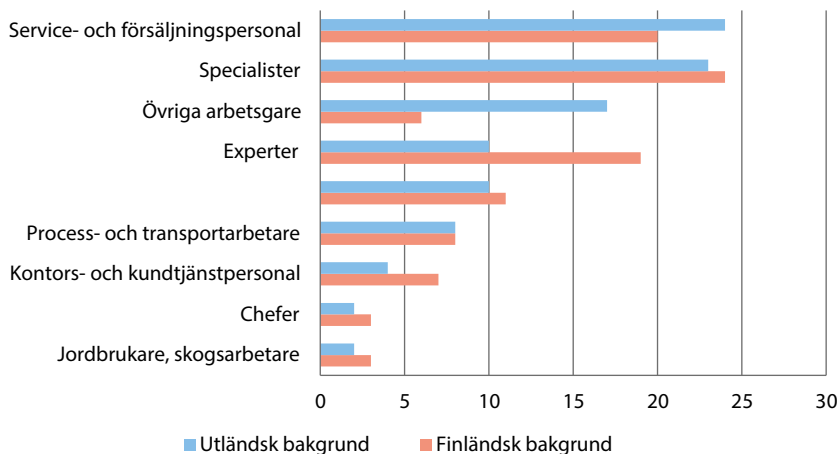
Målet är att åtgärderna för främjande av integrationen av invandrare ses som en i allt högre grad integrerad del av Finlands närings- och innovationspolitiska samt biståndspolitiska instrument. Detta inbegriper utnyttjandet av kunnandet hos utbildade invandrare och invandrare som utexaminerats från finländska högskolor och främjandet av deras yrkeskarriärer på den finländska arbetsmarknaden samt vid företags tillväxt och internationalisering, vilket å sin sida stärker Finlands konkurrenskraft och förutsättningarna för ekonomisk tillväxt.

Beskrivning av läget

Invandrarna tar med sig nya handlingssätt samt internationella kompetensnätverk och kapital och gör den finländska språkreserven mångsidigare. I framtiden kommer man att i ökande grad rekrytera kompetens direkt från utlandet, men samtidigt är det meningsfullt att satsa på bättre tillvaratagande än i nuläget av kunnandet hos invandrare som bor i Finland, såsom forskarstuderande och personer som flyttat av andra skäl, på arbetsmarknaden och i innovationsverksamheten.

*Yrkesstrukturen hos personer i åldern 15–64 år med utländsk bakgrund och med finländsk bakgrund år 2004, %, Statistikcentralens yrkesklassificering 2010, 1-siffernivå**

Bild 3. Byrkesstrukturen hos personer med utländsk bakgrund och finländsk bakgrund år 2014.

*Av yrkesklassificeringen visas inte huvudklassen Militärer på grund av det ringa antalet observationer.
Källa: Undersökning om arbete och välfärd hos personer med utländsk härkomst 2014, Statistikcentralen

Internationaliseringen av läroanstalter på andra och högre stadiet har medfört tusentals utländska studerande till Finland. I Finland kan man på olika håll i landet avlägga t.ex. kandidat- eller magistersexamen i hundratals studieprogram på engelska. Det har inte funnits tillräckligt med undervisning i finska eller svenska för utländska forskarstuderande vid högskolor och innehållet har inte motsvarat arbetslivets behov. Med tanke på arbetslivet är tillräckliga språkkunskaper en helhet som uppnås före, under och efter studierna. Det vore meningsfullt att allt fler talangfulla ungdomar som avlagt sin examen i Finland också stannar i landet för att arbeta. Av utländska medborgare som avlagt till exempel yrkeshögskoleexamen på engelska arbetade efter ett år bara ungefär hälften i Finland, medan över 80 procent av de finländare eller utlänningar som hade avlagt motsvarande examen på ett av de inhemska språken arbetade. Det har också identifierats att studier i de inhemska språken och finländska arbetslivskontakter och arbetslivsfärdigheter ökar möjligheterna till sysselsättning för utländska studerande som utexaminerats från läroanstalter.

Utbildnings-, närings-, innovations- och regionpolitiken samt migrations- och integrationspolitiken är tväradministrativa politiksektorer som i allt större grad har enhetliga handlingsmodeller och mål i och med att den internationella rörligheten ökar. Migrationen för med sig innovationer och internationella kompetensnätverk och investeringar som har en regionpolitisk dimension. Hittills har politiksektorerna granskats separat i den statliga politiska styrningen, men för en effektivare samordning av mål och åtgärder skulle det behövas en mer helhetsbetonad granskning av migrations- och integrationspolitikens kontaktytor med sektorerna i innovations- och näringspolitiken samt region- och utbildningspolitiken.

Invandrarresursen skulle medföra mer mervärde och välfärd än i nuläget genom tillämpning av innovationsekonomiska verktyg. Invandrarna har redan nu en central betydelse även i olika innovationssammanslutningar och i internationaliseringen av sektorn för tillväxtföretag. Genom att utnyttja innovationspolitiska verktyg kan man på ett allt effektivare sätt ge invandrare stöd med sysselsättning, självsysselsättning och skapande av jobb genom att föra det globala relationsnätverket hos invandrare med olika bakgrunder samt det internationella kunnandet till samhällsekonomisk nytta. I fortsättningen behövs dock en mer strategisk syn på hur invandrare blir omfattade av närings- och innovationspolitikens samt utvecklingssamarbetets mål och åtgärder. För närvarande drar företagen i sin internationalisering och i sitt exportfrämjande i mycket begränsad mån nytta av kännedomen om ursprungsländerna och nätverken hos invandrare som bor i Finland. På samma sätt är tillvaratagandet av invandrarernas kompetenspotential begränsat i planeringen och genomförandet av utvecklingssamarbetsprojekt.

I Sverige har sambandet mellan invandrare och den ökade internationella handeln undersökts. En ökning på tio procent av invandrare från ett visst land leder till i genomsnitt 3–6 procents ökning av exporten och 9 procents ökning av importen från det aktuella landet. På företagsnivå har anställandet av invandrare från ett visst land i syfte att främja exportföretagets affärsverksamhet lett till 1–2 procents ökning av exporten.³

3 Strömbäck, J. (2015) I nationens intresse – en översikt av hur invandring bidrar till Sverige. Stockholm: Reforminstitutet.

Hatzigeorgiou, A. & Lodefalk, M. (2012) Utlandsfödda främjar företagets utrikeshandel. Ekonomisk Debatt 40(5).

Hatzigeorgiou, A. & Lodefalk, M. (2014) The Role of Foreign Networks for Trade in Services: Firm-level Evidence. Working Paper 2014:27. Stockholm: Entreprenörskapsforum.

Det så kallade born global-företagandet har en allt mer betydelsefull ställning när det skapas konkurrenskraft och fler arbetstillfällen i Finland. Tillväxtföretagssammanslutningarna har under de senaste åren stärkts och man har börjat använda det innovationsekosystem som stöder sig på denna utveckling som en attraktionsfaktor för att locka utländska nystartade företag och finansärer till Finland. Arbets- och näringsministeriet har anvisat stöd till exempel till Slush-evenemanget. I fortsättningen är det meningsfullt att allt mer systematiskt utreda även migrations- inklusive integrationspolitiska metoder för att främja att företag och investeringar söker sig till Finland.

I fortsättningen bör helhetsbetoningen och det tväradministrativa greppet synas som a) ett strategiskt synsätt om hur migrationen och invandrarna blir en del av utbildnings-, närings- och innovationspolitiken, och b) praktiska åtgärder som stöder det strategiska synsättet.

Åtgärder:

1. I arbets- och näringsministeriets projekt för snabb sysselsättning av invandrare och mångsidigt utnyttjande av deras kunskaper bedöms vilka slags konkreta åtgärder som behövs för att invandrarnas kunskaper kan identifieras och i högre grad än hittills bindas vid utvecklingen och verkställandet av närings- och innovationspolitiken samt biståndspolitiken.
 - För genomförandet ansvarar ANM.
 - Genomförs delvis som tjänstemannaarbete och finansieras delvis med ESF-projektfinansiering samt genom integrationsfrämjande projekt på landsbygden inom Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland.
 - För utredningsarbetet allokeras åren 2016–2017 sammanlagt 200 000 euro från moment 32.70.03 under ANM:s huvudtitel.
2. Utländska högskolestuderande kopplas genom praktik och lärdomsprov till finländska företag och finländskt arbetsliv och deras kunskaper utnyttjas på detta sätt. Dessutom uppmuntras högskolorna och näringslivet att stärka sina kontakter.
 - För genomförandet ansvarar UKM och ANM.
3. Högskolorna ordnar intensivkurser i finska och svenska för studerande och asylsökande som talar ett främmande språk. Kurser ordnas också utanför terminerna och under både dagar och kvällar.
 - För genomförandet ansvarar UKM.

4. Användningen av ny teknik vid språkinläring främjas. Information om digitala läromedel för studier i finska och svenska, vilka möjliggör självständiga studier, sprids effektivt. Projekt som producerar adaptivt studiematerial och spel för att användas som hjälp vid språkinläringen finansieras.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
5. Invandrarnas kunnande utnyttjas som en del av närings- och innovationspolitiken i tillväxtavtalen mellan staten och städerna.
 - *För genomförandet ansvarar ANM.*
6. I samarbete med regionala aktörer (arbets- och näringsstjänster, företagargorganisationer, regionala företagstjänster, nyföretagarcentraler, handelskammare, företagsacceleratorer och universitet) skapas nätverk och handlingsmodeller för att invandrare på ett effektivt sätt kan styras till anställning inom näringslivet och till entreprenörskap, inkl. start up-företagande.
 - *För genomförandet ansvarar ANM.*
7. Det skapas ett koncept som kan användas för att identifiera invandrarnas företagarpotential och specialkunnande med tanke på finländska företags tillväxt, internationalisering och exportfrämjande. Möjligheterna att i tillväxtavtalen utnyttja invandrarnas kännedom om marknaden och nätverk i målländerna utreds i samarbete med Finpro och andra aktörer inom nätverket Team Finland. Invandrarnas utbildning som stöder exportfrämjande ökas, t.ex. i form av integrationsutbildning i samarbete med finländska företag och parter som sysslar med exportfrämjande.
 - *För genomförandet ansvarar ANM.*
8. Man utreder de bästa alternativen att göra uppehållstillståndssystemet till utländska tillväxtföretagare mer smidigt, att bevilja uppehållstillstånd till dem som investeringar i företag som verkar i Finland samt att göra systemet med uppehållstillstånd smidigare för sådana toppförmågor som företag är i behov av.
 - *För beredningen ansvarar IM.*
9. Internationella arbetsförmedlingstjänster effektiviseras och Eures-tjänsterna byggs ut.
 - *För genomförandet ansvarar ANM.*
 - *Verksamheten finansieras med ESF-finansiering.*

Mätare

Sysselsättningsgraden i Finland för utländska medborgare som avlagt examen i Finland. Källa: Statistikcentralen

2.2. Målområde II: Främjandet av integrationen effektiviseras över förvaltningsområdesgränserna

2.2.1. En effektiv början skapar goda förutsättningar för integration

Målet är att integrationen påskyndas och övergången till tjänster som främjar integrationen samt till arbetslivet stärks genom att de kunskaper som invandrare tidigare förvärvat utnyttjas effektivt.

Beskrivning av läget

Målet eftersträvas genom att det till alla som flyttar till Finland erbjuds en ändamålsenlig helhet av tjänster i första fasen som motsvarar de individuella behoven. Därigenom startas integrationsprocessen utan dröjsmål. De grundläggande elementen i integrationsprocessen ingår i 2 kap. i integrationslagen. Grundinnehållet är starka rådgivnings- och vägledningstjänster samt en individuell och köns sensitiv integrationsväg som bygger på invandrarens behov och kunnande. Centrala element för invandrare i arbetsför ålder är integrationsutbildning med språkstudier, samhällskunskap och arbetslivsfärdigheter, utbildning som kompletterar yrkeskompetensen och tjänster som leder till arbetslivet, såsom träning, arbetsprövning och lönesubventionerat arbete. Vid arbets- och näringsbyrån uppgörs det för närvarande cirka 7 000–8 000 första integrationsplaner för vuxna invandrare per år. I och med att antalet asylsökande ökade år 2015 behöver volymen av integrationsfrämjande tjänster föras till en ny nivå, men också genomförandesätten behöver omvärderas.

Fungerande och effektiva tjänster i början efter invandringen och långsiktig vägledning främjar att sammanhängande integrationsvägar uppstår. Asylsökande som fått uppehållstillstånd utgör en växande kundgrupp inom integrationstjänsterna. Inledandet av deras integrationsprocess kan påskyndas genom utveckling av myndigheternas samarbete och informationsutbyte vid övergången från flyktingförläggningen till en kommun och kund hos arbets- och näringsstjänsterna, genom stär-

kande av väglednings- och rådgivningstjänsterna och tidigareläggande av genomförandet av den inledande kartläggningen som bedömer invandrarens helhetsläge och integrationsfärdigheter, så att kartläggningen av läget och kompetensprofilen för dem som fått uppehållstillstånd startas utan dröjsmål, eventuellt redan vid flyktingförläggningen. I integrationstjänsterna för invandrare stärks också jämställdhetsinnehållet och könsperspektivet för att stödja integrationen i samhället.

Även övergångar till integrationsfrämjande utbildning som kompletterar kompetensen, andra tjänster och till arbetslivet kan smidiggöras ytterligare för alla invandrare bland annat genom att på ett effektivare sätt dra nytta av uppgifterna från den inledande kartläggningen och kompetenskartläggningen vid uppbyggandet av en individuell integrationsväg. Vägen till arbetslivet för dem som avlagt utländsk examen kan påskyndas genom utveckling av identifieringen, erkännandet och kompletteringen av tidigare förvärvad kompetens. Då kan man bättre förutse behovet av tilläggsutbildning och planera det riksomfattande utbudet av riksomfattande tilläggsutbildning. Även identifieringen och tillvaratagandet av informell kompetens bör utvecklas för att stödja integrationen av dem som haft en svagare utbildningsbakgrund vid invandringen. Även nåendet av dem som står utanför tjänsterna i början av integrationen, såsom mödrar som tar hand om barnen hemma, dem som flyttat till landet som makar/makor, studerande och äldre, och vägledningen av dem till tjänster behöver vidareutvecklas.

För att integrationsprocessen ska kunna inledas smidigt förutsätts också att bostadsfrågorna för nya invandrare organiseras. I ordnandet av bostad kan utnyttjas befintliga tomma hyresbostäder, speciellt i närheten av flyktingförläggningar. Dock så att de tjänster som är nödvändiga för integrationen är lättillgängliga. Bemötandet av den ökande efterfrågan på bostäder kräver i tillväxtcentra att bostadsproduktionen accelereras och att till exempel kontorsbyggnader ändras till bostäder. Kommunerna ordnar en bostad för kvotflyktingar och för dem som NTM-centralerna anvisat till kommunerna. Hyresbostäder som byggts med statligt stöd kan användas som bostäder för dem som fått en kommunplats med iakttagande av bestämmelserna och hyresgästval. När utländska bostadssökande söker statligt understödda bostäder gäller för dem normala hyresgästkriterier: de sökande som har störst behov av bostad, har de minsta inkomsterna och har det sämst ställt har förtur. Till hyresgäst kan väljas en tredjelandsmedborgare med minst ett års uppehållstillstånd.

Vägledningen till tjänster som på ett effektivt sätt drar nytta av och kompletterar invandrarens kompetens förutsätter att tjänsterna i första fasen stärks. En helhet av tjänster i första fasen som flexibelt har skräddarsyttts enligt de individuella behoven riktas till alla invandrargrupper inklusive till exempel mödrar som tar hand om barnen hemma. Helheten av tjänster i första skedet kan inbegripa vägledning och rådgivning, en inledande kartläggning, en bedömning av utgångsnivån för språkkunskaperna och en preciserad kompetenskartläggning, vid behov en integrationsplan samt utbildning som orienterar för finska eller svenska och samhället. Det är möjligt att uppgöra en integrationsplan för hela familjen för att komplettera de individuella integrationsplanerna. Där kan på ett övergripande sätt beaktas läget för hela familjen och som stöd för integrationen av hela familjen planeras till exempel att föräldrarna turas om att delta i integrationsutbildning såväl som planeras arrangemang för barnomsorg under utbildningstiden. När tjänsterna i första fasen genomförs i ett bredbasigt nätverk stärker de partnerskap och sektorsövergripande samarbete mellan aktörer samt skapar klarhet i ansvarsfördelningen i de olika faser av integrationsprocessen.

Åtgärder:

10. En inledande kartläggning för bedömning av invandrares förutsättningar att få sysselsättning, deras studiefärdigheter och andra integrationsfärdigheter inleds i kommunen eller flyktingförläggningen omedelbart efter ett positivt beslut om uppehållstillstånd. Som tidsfrist för den inledande kartläggningen och uppgörandet av integrationsplanen fastställs två veckor från det att uppehållstillstånd erhållits. Uppgifter som samlats i samband med den inledande kartläggningen utnyttjas effektivt för att styra invandrare in på vägar som leder till sysselsättning och utbildning, och när den regionala placeringen planeras beaktas utbudet på befintliga bostäder.
 - *För genomförandet ansvarar ANM.*
 - *Inledande kartläggningar samt den däri ingående bedömningen av utgångsnivån för språkkunskaperna och kartläggningen av kompetensen finansieras av moment 32.30.51 under ANM:s huvudtitel.*
11. Tolk- och översättningstjänster anlitas på ett effektivare sätt än tidigare bl.a. så att distanstolkning används.

12. Det utvecklas en nationell modell av en servicehelhet för initialskedet av integrationen som lämpar sig för alla invandrargrupper och som genomförs i form av ett bredbasigt samarbete mellan aktörerna.*
- *För genomförandet ansvarar ANM (NTM-centralen i Nyland/samordningsprogrammet Finland – mitt hem).*
 - *Utvecklingsarbetet finansieras med ESF-finansiering (ANM, prioriterat område 3).*
13. Skrankorna mellan integrationsutbildningen och de utbildningar som följer därefter görs lägre, vid behov med hjälp av försök. De som genomgått högskolestudier eller yrkesinriktade studier styrs snabbare till lämplig kompletterade utbildning. Utbildningsorganisationernas sakkunskap utnyttjas bättre än nuförtiden vid styrningen.
- *För genomförandet ansvarar ANM och UKM.*
14. Erkännandet av kunnande och examen effektiveras genom att bästa internationella praxis, särskilt nordisk sådan, utnyttjas. Det skapas nationella handlingsmodeller för identifiering och erkännande av yrkeskunskaper som förvärvats utomlands.** Uppmärksamhet fästs vid ordnandet av kompletterande studier (inkl. språkstudier), särskilt sådana som utgör villkor för erkännandet av examina och yrkeskompetens. Tillträdet till högskolestudier för invandrare som nyligen anlänt till Finland och invandrare som redan befunnit sig i Finland påskyndas och görs smidigare genom de ansvariga högskolornas pilotprojekt som startat våren 2016.
- *För genomförandet ansvarar UKM.*
15. Projektaktörer uppmuntras att söka sig till och genomföra landsbygdsprogrammets projekt som främjar integrationen av invandrare på landsbygden.
- *För finansieringen svarar JSM.*
 - *Projektet finansieras av moment 30.10.64 under JSM:s huvudtitel.*

* Utvecklingsarbete utförs på olika håll i landet vid pilotprojekt inom den riksomfattande åtgärdshelheten Finland – mitt hem (prioriterat område 3) som utgör en del av strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb. Initialskedets servicehelhet kan vid behov erbjudas sådana kunder hos arbets- och näringstjänster som fått uppehållstillstånd också som en orienterande modul inom integrationsutbildningen och utnyttjas t.ex. under väntetiden inför flyttningen till kommuner eller inledandet av integrationsutbildningen.

** Utvecklas som en del av den riksomfattande åtgärdshelheten Finland – mitt hem (prioriterat område 4, UKM) inom strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb.

Mätare

Serviceprocessens smidighet: I tillämpliga delar följs indikatorer som hänför sig till integrationsutbildning samt förbättrande av invandrarnas läge på arbetsmarknaden könsvis.

2.2.2. Integrationsutbildningen ger färdighet för fortbildning och arbetsliv

Målet är att bedömningen av utgångsnivån vid språkundervisningen förbättras jämfört med nuläget och att integrationsutbildningen kan inledas senast två månader efter det att utgångsnivån för språkkunskaperna har testats.

Beskrivning av läget

Efter tjänsterna i första fasen främjas invandrarnas integration och tillträde till arbetslivet ofta genom arbetskraftspolitisk integrationsutbildning eller frivilliga studier. Studerandevolymerna för integrationsutbildning i form av arbetskraftspolitisk utbildning har under de senaste åren varit cirka 13 000–14 000 studerande per år⁴. Dessutom har beslut om stödjande av integrationsutbildning i form av frivilliga studier årligen fattats för cirka 6 000 personer⁵. I och med att antalet invandrare ökat har utbudet av integrationsutbildning trots ökade anslag inte kunnat bemöta efterfrågan. De förlängda väntetiderna till integrationsutbildning är fortfarande en kritisk punkt i integrationsprocessen, i synnerhet i huvudstadsregionen och övriga tillväxtcentra. De genomsnittliga väntetiderna varierar mellan regionerna från några månader till så många som sex månader i huvudstadsregionen. Efterfrågan på integrationsutbildning bedöms öka ytterligare under de närmaste åren, när antalet asylsökande som kommer till Finland ökar och efter att de fått uppehållstillstånd blir berättigade till integrationsfrämjande tjänster.

4 I integrationsutbildning deltog sammanlagt 14 742 studerande år 2015, 14 474 år 2014, 13 595 år 2013 och 13 393 år 2012. (ANM, Arbetsförmedlingsstatistik)

5 Beslut om integrationsutbildning i form av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån för sammanlagt 6 260 studerande år 2014, 6 040 studerande år 2013 och 5 530 studerande år 2012. (Separat körning i arbets- och näringsförvaltningens URA-system)

Den uppskattade ökningen av efterfrågan på integrationsutbildning samt de identifierade utvecklingsbehoven⁶ i vägarna till utbildning och sysselsättning medför press mot att omvärdera utbildningsinnehållet, genomförandesätten och längden. Reform-er behövs också för att genomföra integrationsutbildning för dem som står utanför arbetslivet, såsom mödrar som tar hand om barnen hemma, och för att ordna grundläggande utbildning för invandrare som passerat läropliktsåldern, särskilt unga vuxna.

Systematisering av bedömningen av språkkunskaperna i första fasen, kompetens- artläggning samt framtagning av riksomfattande principer för identifieringen och erkännandet av kompetensen skapar bättre förutsättningar att vägleda invand- rare till integrationsutbildning eller utbildning som kompletterar kompetensen som motsvarar invandrarens individuella behov samt stärker träffsäkerheten hos sysselsättningsfrämjande tjänster. Målet är att under 2016 införa allt mer flexibla, arbetslivsorienterade och redan i ett tidigt skede yrkesinriktade innehållsmodeller för integrationsutbildning som sammanlänkar språkundervisning och samhällskun- skap och ger stöd för företagande samt påskynda övergången till fortsatta studier, sysselsättningsfrämjande tjänster och arbetslivet. Samtidigt utvecklas möjligheter att genomföra studier i form av distans- och webbstudier samt undervisningsar- rangemang på deltid som effektiviserar ordnandet av utbildning och ökar möjlighe- terna att delta i utbildning hos en större målgrupp, inklusive föräldrar som tar hand om barnen hemma. Även stödjandet av bättre språkkunskaper vid övergången till arbetslivet förutsätter att nya lösningar utvecklas och modeller som konstaterats fungera sprids.

6 Studiegångar och integrering av invandrare – smärtpunkter och åtgärdsförslag; Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2016:1

Åtgärder:

16. År 2016 införs nya, till sitt genomförandesätt mer mångsidiga modeller för integrationsutbildning som utgår från arbetslivet och utvecklar yrkesfärdigheterna och som baserar sig på identifierade utbildningsbehov, så att också den ökning i efterfrågan på integrationsutbildning som förväntas ske under de kommande åren beaktas.* Den yrkesinriktade integrationsutbildningen riktas in på de branscher där bristen på arbetskraft är störst. Samtidigt utvecklas såväl styrningen av invandrare till utbildning och tjänster som tillgodoser andra individuella behov utgående från uppgifter som erhållits i samband med den inledande kartläggningen och kompetenskartläggningen och den vägledande personalens vägledningskunnskap utvecklas.
 - *För utvecklingsarbetet ansvarar ANM och Utbildningsstyrelsen.*
 - *Den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen finansieras av moment 32.30.51 under ANM:s huvudtitel, där det i budgeten för 2016 har anvisats 83 milj. euro för kostnaderna för anskaffning av integrationsutbildning.*
17. Som särskilt mål uppställs snabbare tillträde till integrationsutbildning, så att utbildningen börjar **senast två månader efter** det att utgångsnivån för språkkunskaperna har bedömts.
 - *För genomförandet och uppföljningen ansvarar ANM.*
18. Åtgärden finansieras av moment 32.30.51 under ANM:s huvudtitel. Språkundervisningen integreras i annan utbildning, inläringen i arbetet och arbetspraktiken.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
19. Kravet på språkkunskaper för tillträde till förberedande studier inför yrkesutbildning sänks, och språkundervisningen under studietiden ökas.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
20. Överföring av läs- och skrivundervisningen till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde från och med den 1 januari 2018 bereds så att den utgör ett led i den grundläggande utbildningen för vuxna.
 - *För beredningen ansvarar ANM och UKM.*

* Nya möjliga organiseringsmodeller för integrationsutbildningen har beskrivits i en extra bilaga till grunderna för läro-planen för integrationsutbildningen för vuxna invandrare (Utbildningsstyrelsen 1/011/2012): http://oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetusuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/maahanmuuttajien_koulutus

Mätare

- Väntetiderna till integrationsutbildning. Källa: Systemet Utbildningsporten.
- Placering efter arbetskraftspolitisk integrationsutbildning (3 månaders uppföljning). Källa: ANM, arbetsförmedlingsstatistik

2.2.3. Invandrarnas ställning på arbetsmarknaden förbättras

Målet är att sysselsättningsgraden för utlänningar stiger från 2014 års nivå på 59,4 procent till 62 procent år 2016 samt att arbetslöshetsgraden sjunker från 2015 års nivå på 29 procent till 27 procent år 2016. Ett ytterligare mål är att antalet invandrade som inlett företagsverksamhet med startpengen ökar från 2014 års nivå 699 till 750 år 2016.

Beskrivning av läget

Bedömt enligt många olika indikatorer är ställningen på arbetsmarknaden sämre för invandrare än för hela befolkningen. Arbetslösheten är 2,5 gånger större, tillträdet till arbetsmarknaden långsammare och arbetslöshetsperioderna förlängs oftare än hos den infödda befolkningen. Väntetiderna till integrationsutbildning är långa, efter den är servicevägen ofta fragmentarisk och arbets- och näringsbyråns serviceutbud används på ett mer begränsat sätt än för dem som hör till den infödda befolkningen. Hinder för sysselsättning utgörs också av kunskaperna i finska/svenska, avsaknaden av nätverk och attityderna hos arbetsgivare och samhället. Särskilt alarmerande är att risken att hamna utanför studier och arbete är många gånger större hos invandrarungdomar än hos infödda ungdomar.

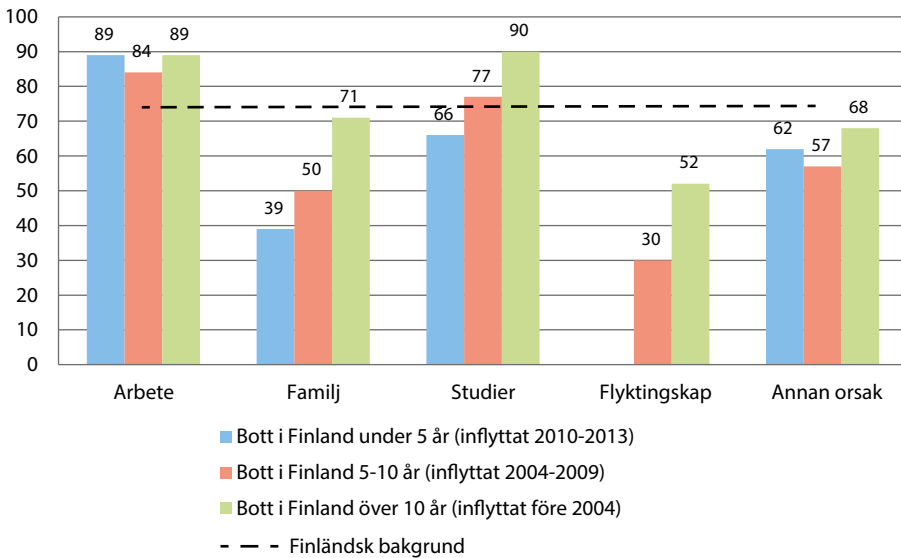
Skillnaderna i fråga om sysselsättning är dock stora mellan olika invandrargrupper och jämnas ut när personen bott i landet en längre tid, då sysselsättningsgraden närmar sig nivån för den infödda befolkningen. Det finns också betydande skillnader mellan könen: invandarmännens sysselsättningsgrad är högre än invandrar kvinnornas, även om sysselsättningen bland kvinnor når upp till männens nivå efter att personerna bott i landet en längre tid. Det har bedömts att invandrar kvinnornas långsammare sysselsättning i den inledande fasen i synnerhet beror på att ansvaret för att ta hand om barnen fördelas ojämnt mellan män och kvinnor och att invandrar kvinnor delvis på grund av detta i mindre grad deltar i integrationsutbildning. Det är viktigt att satsa på metoder att påskynda sysselsättningen för alla grup-

per av invandrare genast i början av arbetslösheten. Särskilt betydelsefullt är det att påskynda sysselsättningen i huvudstadsregionen, där 23 % av arbets- och näringsbyråernas kunder är utländska och vart femte långtidsarbetslös har ett främmande språk som modersmål. I hela landet finns cirka 40 000 arbetslösa med ett främmande språk som modersmål och hälften av dem bor i Nyland.

Företagaraktiviteten hos invandrare är generellt sett på samma nivå som hos den infödda befolkningen, men de medborgarskapsvisa skillnaderna är stora. År 2014 hade en femtedel av företagarna kommit till Finland från Estland och nästan en fjärdedel från andra EU-länder. Från Asien har kommit en dryg femtedel (mest från Thailand och Vietnam), från Ryssland 14 procent och från Turkiet åtta procent av företagarna. Enligt Statistikcentralens sysselsättningsstatistik har antalet företagare med ett främmande språk som modersmål mer än tredubblats på 2000-talet. Bland kvinnliga företagare har utvecklingen skett snabbare än bland männen, eftersom antalet kvinnliga företagare med utländsk bakgrund nästa fyrdubblats. Företagen med utländsk bakgrund är ofta små. Enligt Statistikcentralen fanns i Finland år 2012 cirka 11 200 invandrarföretagare och 6 321 företagarledda företag med utländsk bakgrund. Antalet företag ökade med nästan 500 från det föregående året och de sysselsatte 8 650 personer med en omsättning på cirka en miljard euro.

Sysselsättningsgraden för personer i åldern 20–64 år med utländsk bakgrund efter tiden de bott i landet och orsaken till invandringen år 2014, %

Bild 4. Sysselsättningsgraden efter boendetiden i landet och orsaken till invandringen år 2014.

* Uppgiften om sysselsättningsgraden för personer med utländsk bakgrund som bott i landet kortare tid än fem år är opålitlig på grund av den ringa observationsvolymen.

Källa: Undersökning om arbete och välfärd hos personer med utländsk härkomst 2014, Statistikcentralen

Möjligheterna med invandring och invandrarnas kompetens har hittills inte utnyttjats tillräckligt på arbetsmarknaden i Finland. Finlands näringsstruktur, jobb och yrken står inför en förändring och matchningen på arbetsmarknaden har försvagats. En av de största utmaningarna är befolkningens åldrande, som minskar utbudet på arbetskraft och på längre sikt även efterfrågan och sysselsättningen. När invandrarnas arbetsinsats sköts väl kan den ha en betydande inverkan på sysselsättningsutvecklingen. Medan 64 procent av den infödda befolkningen är i arbetsför ålder (15–64 år), är 78 procent av invandrarna i arbetsför ålder. Samtidigt sker befolkningssökningen i Finland redan nu genom den ökande invandringen. I och med att be-

folkningen åldras och invandringen ökar är en viktig fråga med tanke på både sysselsättningsutvecklingen och en lika delaktighet för invandrare hur de som flyttar till Finland får arbete eller blir företagare snabbare än för närvarande.

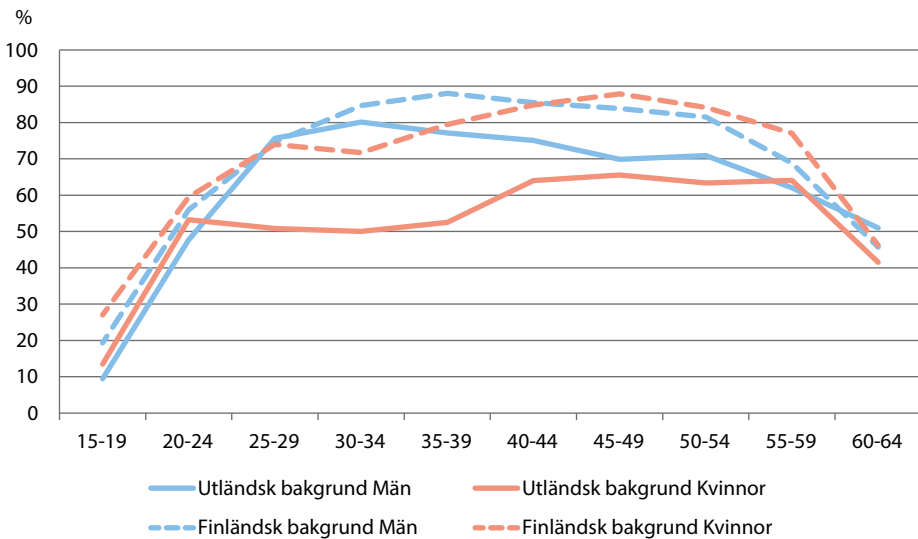
År 2015 var över 70 procent av dem som sökte asyl i Finland män i arbetsför ålder. Enligt ett pilotprojekt om kompetenskartläggning⁷ vid flyktingförläggningarna i Nyland hade enligt eget meddelande cirka hälften (49 %) studier/avlagd examen efter grundskolan och cirka 27 % högskolestudier. När det gäller personer som är yngre än 30 år hade cirka en tredjedel (31 %) inte alls eller halvfärdiga grundstudier och 7 procent av sökandena är analfabeter. För att uppnå snabb sysselsättning och andra fördelar som nämns ovan framhävs fungerande och effektiva tjänster i första fasen, inklusive kartläggning av tidigare förvärvad kompetens, ändamålsenliga och flexibla utbildningsvägar samt behovsorienterade arbets- och näringstjänster samt fungerande tjänster i rätt tid.

I undersökningar om rekrytering, arbetsmarknaden och arbetslivet finns tecken på att kvinnor med utländsk bakgrund får sysselsättning sämre än män, fastän utbildningens inverkan har beaktats. Detta måste beaktas när åtgärder planeras.

⁷ På uppdrag av UKM, utredning om identifiering av kompetens i initialskedet som gjordes av Testipiste vid flyktingförläggningar (15.3.2016).

Sysselsättningsgrad efter ålder*, kön och härkomst år 2014

Bild 5. Sysselsättningsgrad efter ålder, kön och härkomst år 2014 (K, M).

*I fråga om personer med utländsk bakgrund är uppgiften om sysselsättningsgraden för kvinnor i åldern 15–19 år samt 60–64 år opålitlig på grund av den lilla observationsvolymen.

Källa: Undersökning om arbete och välfärd hos personer med utländsk härkomst 2014, Statistikcentralen

Arbete och företagande bland invandrare främjas förutom genom de åtgärder som beskrivs i de föregående avsnitten (I;II) dessutom genom följande åtgärder:

Åtgärder:

21. Hela tjänsteutbudet inom arbets- och näringsstjänsterna utnyttjas för att främja sysselsättningen av och företagsamheten bland invandrare, i samarbete med bland annat företagargorganisationer, regionala företagstjänster, arbetsgivare och läroinrättningar.

- För genomförandet ansvarar ANM.
- Utvecklingen av integrationsutbildningen och arbets- och näringsstjänsterna finansieras av ANM:s huvudtitel.

22. Samarbetet mellan staten och kommunerna intensifieras i syfte att effektivisera samordningen av tjänster som främjar integrationen av invandrare genom att klarhet skapas i arbetsfördelningen i fråga om väglednings- och rådgivningstjänster, den inledande kartläggningen och kompetenskartläggningen samt styrningen till andra tjänster, utbildning och sysselsättningsfrämjande åtgärder i initialskedet, vid behov genom försök eller intentionsavtal.
- *För genomförandet ansvarar UKM och ANM.*
23. Det genomförs ett försök för sysselsättning av invandrare med hjälp av modellen för påverkansinvesteringar som förenar snabb sysselsättning och utbildning vid sidan av arbete; målet är 1 500 jobb. I fråga om påverkansinvesteringar finansieras försöket med privat kapital, och om det till följd av försöket uppstår besparingar för staten tack vare den snabbare sysselsättningen av invandrare (sparade arbetsmarknadsstöd och influtna skatter), betalas en del av avkastningen till investerarna utgående från en effektivitetskalkyl efter att försöket avslutats.
- *För genomförandet ansvarar ANM.*
 - *Utbetalningen av avkastning för sysselsättningsförsöket som genomförs genom påverkansinvesteringar av ANM:s huvudtitel. Utbetalningen av avkastning infaller år 2020.*
24. Positivt attitydklimat, icke-diskriminering och mångfaldsledning i arbetslivet samt möjligheter till språkstudier under anställningstiden utvecklas i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna.
- *För genomförandet ansvarar ANM.*
25. Fördelningen av ansvar för vården av barn på lika villkor för kvinnor och män i familjer med utländsk bakgrund stöds för att främja sysselsättningen på lika villkor och lika möjligheter till studier.
- *För genomförandet ansvarar ANM, UKM och SHM.*

Mätare

- Sysselsättningsgraden för utlänningar. Källa: Statistikcentralen.
- Sysselsättningsgraden för utlänningar. Källa: ANM:s arbetsförmedlingsstatistik
- Personer som inlett företagsverksamhet med startpeng. Källa: ANM:s arbetsförmedlingsstatistik.
- Antalet/andelen av företagare med utländsk bakgrund av de sysselsatta med utländsk bakgrund. Källa: Statistikcentralen.

2.2.4. Invandrarungdomars färdigheter för fortsatta studier och övergång till arbetslivet stärks genom grundläggande undervisning av hög kvalitet

Målet är att allt fler unga invandrare genomgår åtminstone studier på andra stadiet och förvärvar färdigheter att söka sig till fortsatta studier eller att övergå till arbetslivet.

Beskrivning av läget

Invandrarbefolkningen i Finland är jämförelsevis ung och barn utgör en femtedel av befolkningen med ett främmande språk som modersmål. Enligt jämförelser på sistone är skillnaderna i studieresultaten mellan ungdomar med utländsk bakgrund och infödda ungdomar bland de största i OECD-länderna.⁸ Dessutom bedöms det att invandrarungdomar löper mångdubbel risk att hamna utanför utbildning och arbetsliv jämfört med den infödda befolkningen. Unga med utländsk bakgrund fortsätter till och med två gånger mera sällan än unga med finländsk bakgrund från grundskolan till studier på andra stadiet. År 2014 hade 18 % av de unga männen med utländsk bakgrund slutat skolan efter grundexamen. I fråga om unga kvinnor med utländsk bakgrund kan bildandet av familj i ung ålder hänföras till att utbildningen avbryts och att de hamnar utanför arbete och utbildning. År 2014 stod 19 procent av de unga kvinnorna med utländsk bakgrund utanför arbete och utbildning. Ungefär hälften av dessa unga kvinnor var hemma och tog hand om barnen.⁹ Speciellt unga vuxna som flyttat till landet i slutet av läropliktsåldern eller därefter har en utmanande ställning. År 2014 hade 18 procent av dem som flyttat till Finland i högre ålder slutat skolan tidigt. Dessutom stod 22 procent av de ungdomar med utländsk bakgrund som inte hade goda kunskaper i finska eller svenska år 2014 utanför utbildning och arbetsliv. Unga med invandrarbakgrund har också utmaningar i fråga om välbefinnandet och de blir till exempel mobbade i skolan oftare än andra ungdomar. Trots att volymen av undervisning i finska eller svenska som andra språk ökat i den grundläggande utbildningen, är invandrarungdomarnas vanligaste pro-

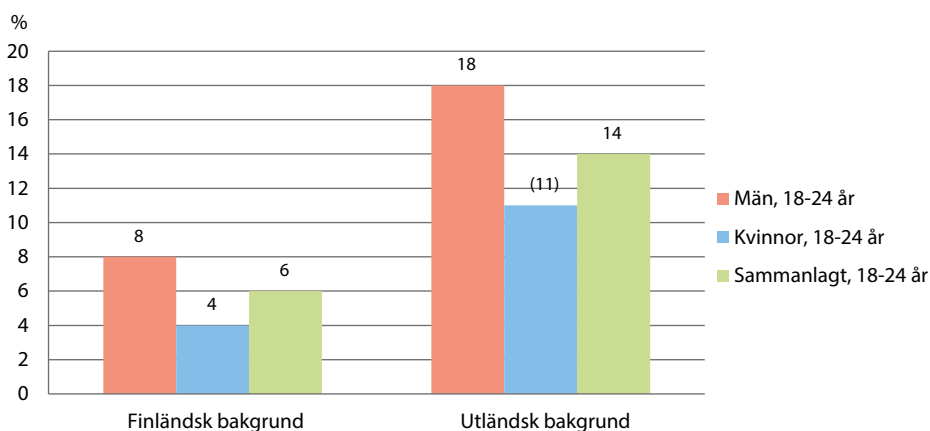
8 Statens revisionsverk. Effektivitetsrevisionsberättelse 12/2015. Maahanmuuttajaoppilaat ja perusopetuksen tuloksellisuus.

9 Larja, L., Sutela, H. & Witting, M. Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomaalaistaustaisia harvemmin. Statistikcentralen 2015.

blem att de inte har de språkkunskaper och studiefärdigheter som det finländska utbildningssystemet förutsätter.

Andelen unga i åldern 18–24 år som avbrutit skolan tidigt i Finland efter härkomst år 2014, %

Bild 6. Andelen personer som avbrutit skolan år 2014.

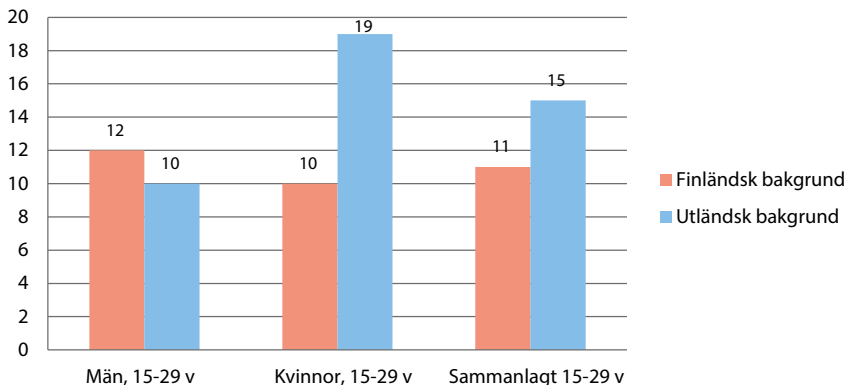
Källa: Undersökning om arbete och välfärd hos personer med utländsk härkomst, Statistikcentralen

Efter att antalet asylsökande ökat år 2015 ökade även antalet minderåriga asylsökande som kommit utan vårdnadshavare. Till Finland kom under år 2015 cirka 3 000 ensamkommande minderåriga, huvudsakligen pojkar, och de bedöms att den största delen av dem kommer att få uppehållstillstånd. Allt som allt kom det cirka 3 000 asylsökande i åldern 16–18 år som var i slutet av läropliktåldern eller hade passerat den. Det bedöms att en del av dessa ungdomar har en mycket bristfällig utbildningsbakgrund och att de behöver stöd med läs- och skrivförmågan samt stärkandet av studiefärdigheterna utöver studier som kompletterar den grundläggande utbildningen. Behovet av utbildning som förbereder för grundläggande utbildning för vuxna såväl som behovet av grundläggande utbildning bedöms öka under de närmaste åren. Stödandet av sammanhängande utbildningsvägar förutsätter samtidigt att det språkliga stödet, den undervisning som stärker studiefärdigheterna samt vägledningen ökas också i utbildningar efter grundstudierna, speciellt på andra stadiet.

Syftet med ungdomsgarantin, som trädde i kraft vid ingången av 2013, var att för alla ungdomar säkerställa en väg till utbildning och arbetsliv, genom att erbjuda ett jobb, en arbetsprövnings-, studie-, verkstads- eller rehabiliteringsplats senast tre månader från anmälan som arbetslös samt en plats i fortsatt utbildning för dem som avslutar grundskolan. När det gäller invandrarungdomar förutsätter uppnåendet av målet att det satsas i synnerhet på övergången mellan grundläggande utbildning och studier på andra stadiet. Övergångarna kan stödjas genom intensivt sektorsövergripande samarbete till exempel vid Navigatorstjänster¹⁰ med låg tröskel och mångsidigt tillvaratagande av till exempel partnerskap med organisationer och invandrarnas egna sammanslutningar. Även flexibla sätt att långsiktigt integrera språkstudier i ungdomarnas utbildningsvägar och andra servicevägar bör vidareutvecklas för stödjande av framgången på utbildningsvägen. Enligt prioriteringarna i ungdomsgarantin fästs speciell vikt vid att invandrarungdomar som står utanför utbildning och arbete fås med i utbildnings- och sysselsättningstjänsterna till exempel med stöd av uppsökande ungdomsarbete och Navigatorsenheter.

NEET-grad, dvs. andelen sådana ungdomar i åldersklassen som inte jobbar, studerar eller fullgör beväringstjänst, %. Efter kön och härkomst år 2014

Bild 7. NEET-grad år 2014.

Källa: Undersökning om arbete och välfärd hos personer med utländsk härkomst, Statistikcentralen

¹⁰ Sektorsövergripande väglednings- och rådgivningstjänster (Navigator-enheter) utvecklas med medfinansiering från strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb (prioriterat område 3 (ANM), den riksomfattande åtgärdsplanen Ungdomsgaranti och de regionala delarna). Navigatorverksamhet har startat på flera orter under 2015.

Invandrarungdomar är kunder hos sysselsättnings- och företagartjänster, utbildnings-, rehabiliterings- och vägledningstjänster. I deltagandet och hänvisningen till sådana tjänster samt i utvecklingen av tjänsterna är det viktigt att beakta de särskilda behoven hos invandrarungdomar. Speciellt i vägledningen bör vikt fästas vid stödande av invandrarflickornas och invandrapojkarnas egna utbildningsval och karriärplaner och undvikas stereotyp vägledning till branscher som har samband med könet och invandrarbakgrunden. Genom vidareförbättring av vägledningskunnandet och medvetenheten om olika kulturer samt könssensitiviteten hos dem som arbetar med vägledning kan vägledningens träffsäkerhet förbättras. I reformen av yrkesutbildningen utvecklas yrkesutbildningen som en omfattande helhet som flexibelt också kommer att tjäna olika studerande i olika åldrar och livssituationer, även invandrare. Reformen av verksamhetslagstiftningen för yrkesutbildning gäller bl.a. studier på arbetsplatsen, antagning som studerande, val och sökningar samt utbildningsvägar.

Åtgärder:

26. Vägen till arbetslivet för personer som fått uppehållstillstånd påskyndas på alla skolstadier i enlighet med ungdomsgarantins servicelöfte, så att genusperspektivet beaktas när man går vidare på vägen till utbildning och sysselsättning.
 - *För genomförandet ansvarar UKM och ANM.*
 - *Utvecklingen av Navigatorstjänsterna för ungdomar stöds med ESF-finansiering (ANM, prioriterat område 3)*
27. Från och med år 2017 ökas den utbildning för invandrare som förbereder för grundläggande yrkesutbildning liksom också den examensinriktade utbildningen, särskilt fristående examen och sådan utbildning i anslutning därtill som förbättrar studiefärdigheterna.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
28. Under våren 2016 inleds pilot för utbildningskontrakt inom yrkesutbildningen och säkerställs att modellen lämpar sig också för invandrare med beaktande av genusperspektivet.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
29. Timfördelningen för de vuxnas grundläggande utbildning, grunderna för läroplanen och finansieringen reformeras. I den grundläggande utbildningen för vuxna inkluderas perioder med praktisk arbetslivsorientering och yrkesstudier som valbara ämnen. Den grundläggande utbildningen i ny form startar 2018.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*

30. I samarbete med kommuner och andra som ordnar grundläggande utbildning säkerställs att det för sådana invandrare som överskridit läropliktsåldern från och med hösten 2016 ordnas grundläggande utbildning eller utbildning som förbereder för den grundläggande utbildningen i tillräcklig utsträckning; vid behov görs detta genom att antalet studerande för tillstånden att ordna grundläggande yrkesutbildning höjs.
- *För genomförandet ansvarar UKM.*
31. I enlighet med justitiekanslerns beslut utreds det om det i lagen om grundläggande utbildning bör inkluderas en skyldighet att ordna förberedande utbildning inför grundläggande utbildning. Ordandet av förberedande utbildning inför den grundläggande utbildningen och ordandet av grundläggande utbildning för vuxna effektiviseras genom att finansieringen i högre grad än nuförtiden binds vid den faktiska undervisningsvolymen. De hinder som finansieringssystemet lägger i vägen för effektiv inledning av undervisningen undanröjs. En ändring av finansieringslagen träder i kraft vid ingången av 2017.
- *För genomförandet ansvarar UKM.*
32. Tillräckligt kunnande för identifiering av studiefärdigheterna hos elever som talar ett främmande språk säkerställs.
- *För genomförandet ansvarar UKM.*
33. Vägledningsnätverkets kunnande på området multikulturell vägledning stärks.
- *För genomförandet ansvarar ANM och UKM.*
 - *Vägledningskunnandet hos arbets- och näringsförvaltningens personal utvecklas inom ramen för tjänstearbetet. Arbetet för utveckling av vägledningen finansieras också med ESF-finansiering (UKM, prioriterat område 4)*
34. Aktörer uppmantras att ansöka om ESF-finansiering för projekt som beaktar de särskilda behoven hos invandrarungdomar som ett led i arbetet för utveckling av rehabiliterings-, mentalvårds- och missbrukarvårdstjänster för unga.*
- *För genomförandet ansvarar SHM.*
 - *Utvecklingsarbetet finansieras med ESF-finansiering (SHM, prioriterat område 5).*

* Strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb, prioriterat område 5 (SHM): Åtgärdsplan om stöd till ungdomars välbefinnande och aktiv delaktighet

Mätare

Andelarna invandrarelever och elever med invandrarbakgrund som övergår till utbildning på andra stadiet direkt efter grundskolan och som inte fortsätter studierna direkt av hela elevantalet efter kön. Källa: UKM:s statistiksystem.

2.2.5. Försorg dras om det multiprofessionella stödet till invandrarfamiljer, lärarnas färdigheter och elevvården

Målet är att de särskilda behoven hos invandrabarn, -kvinnor och -familjer beaktas vid ordnandet av tjänster.

Beskrivning av läget

Invandrare utanför arbetslivet, såsom hemmamammor, kan ofta hamna utanför rådgivnings- och vägledningstjänsterna. Små barns mödrar hinner ofta inte tillräckligt eller alls till utbildning under integrationstiden, fastän utbildningen för kvinnor är viktig med tanke på deras jämställdhet och självbestämmanderätt såväl som för hela familjens och barnens integrationsprocess. Elevvård som rättighet och verksamhet är nytt för många av dem som kommer till Finland från en annan slags kultur.

Många asylsökande kommer från krisområden och mycket svåra förhållanden. Det finländska samhället, finska språket och kulturen är främmande. Många har också haft traumatiserande upplevelser. Därför behöver många barn och ungdomar stöd med återställandet av trygghetskänslan och anpassningen till den nya miljön. Flyktingbarn som kommit utan vårdnadshavare behöver mångsidiga lösningar som tryggar barnets intresse, vård och omsorg. Enligt en preliminär kartläggning är den klart mest betydande delen av minderåriga som kommer utan vårdnadshavare äldre än 12 år. Också många vuxna kan behöva individuellt stöd.

Åtgärder:

35. Vägledningen av invandrarfamiljer stärks som ett led i verksamheten på sådana familjecenter som ingår i social- och hälsovårdsministeriets program för utveckling av barn- och familjetjänster. Möjligheterna att få psykosociala tjänster förbättras särskilt för sådana personer som får internationellt skydd.
- *För genomförandet ansvarar SHM.*
36. Verksamheten med familjehem för särskilt barn under 12 år som anlänt utan vårdnadshavare utvecklas. Eventuella behov att ändra lagstiftningen inom arbets- och näringsministeriets och/eller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden utreds.
- *För genomförandet ansvarar ANM och SHM.*
37. Vid läroanstalterna ges information om elevernas rättigheter och till buds stående elevvårdstjänster på ett begripligt sätt för elever och vårdnadshavare samt för elever och studerande inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Vid behov anlitas tolk- och översättningstjänster. Utbildningsstyrelsen utarbetar ett stödmaterial om frågor som rör elev- och studerandevården och säkerheten vid läroanstalter. Multisektorala rådgivnings- och vägledningstjänster (t.ex. Navigator-tjänsten) riktas också till invandrare.
- *För genomförandet ansvarar UKM.*
38. Tillräckligt kunnande för att identifiera inlärningssvårigheter, störningar som beror på stress och depressioner hos invandrarelever och -studerande säkerställs. Utbildningsstyrelsen riktar utbildningsväsendets personalutbildning till personalen inom studerandehälsovården samt till utbildningspersonalen för identifiering, mötande och vidare vägledning av sådana som är i behov av särskilt stöd. Forskningsrön och kunskaper som förvärvats vid pågående projekt, t.ex. projektet Min väg (Oma tie) och ett riksomfattande projekt för utveckling av mentalvårdstjänster för flyktingar (Pakolaisten mielenterveystoimien valtakunnallinen kehittämissanke, PALOMA), utnyttjas.
- *För genomförandet ansvarar UKM.*

39. Innehållet i lärarutbildningen revideras och lärarna ges stöd i deras arbete bland invandrare. Studier i ökad språkmedvetenhet fogas till den grundläggande utbildningen av lärare, och det ordnas fortbildning kring temat. Antalet lärare med finska respektive svenska som andra språk höjs vid behov och behörighetskraven revideras. Språk-, kultur- och andra kunskaper hos lärare och stödpersoner med invandrabakgrund utnyttjas i alla faser av utbildningsvägen. Specima-utbildningen, som ger lärarbehörighet, görs permanent.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
40. Tolk- och översättarutbildningen utökas och reformeras.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
41. Språkgrupper med låg tröskel där invandrare kan samlas t.ex. kring någon hobby för att lära sig språk och lära känna kulturen i landet tillsammans med en som talar språket som sitt modersmål, stöds.
 - *För genomförandet ansvarar UKM.*
42. Utbildningsvägar som är avsedda särskilt för föräldrar som sköter sina barn hemma utvecklas utgående från erfarenheter som gjorts vid olika projekt, så att man vid sidan av språkundervisningen sköter barnpassningen genom den öppna småbarnspedagogikens eller organisationernas försorg.
 - *För genomförandet ansvarar UKM och SHM.*
43. Personalens kunnande i fråga om väglednings-, rådgivnings- och stödtjänster säkerställs.
 - *För genomförandet ansvarar UKM, SHM, ANM.*

2.2.6. Invandrarnas delaktighet i fritidsverksamheten stöds

Målet är att öka invandrarnas delaktighet i fritidsverksamheten.

Beskrivning av läget

Konst- och kulturverksamheten ökar interaktionen och dialogen mellan kulturer. Asylsökande och andra invandrare behöver redan i början mer interaktivt umgänge med finländare samt möjligheter att bekanta sig med finländarnas seder och kultur. Barnkultur ger barn och ungdomar möjligheter till lek, hobbyverksamhet och dialog mellan kulturer. Genom konst och kultur kan tröskeln för asylsökande sänkas så att de snabbare blir en del av det finländska samhället. Invandrare behöver fler fungerande vägar att uttrycka sig själva och meningsfullt tidsfördriv utanför flyktinförläggningar

och läroanstalter. Kultur och konst erbjuder många slags metoder för självuttryck och delaktiggörande verksamhet, speciellt när språkkunskaperna är begränsade.

Idrott och ungdomsarbete har en betydande roll i integrationen av invandrare och stödjandet av sammanhållningen. Ungdomsarbete och idrott kan på ett flexibelt sätt erbjuda meningsfull sysselsättning och möten med majoritetsbefolkningen även för asylsökande och invandrare som står utanför utbildning och arbetsliv. Organisationer, idrott och ungdomsarbete har också en viktig roll med tanke på att unga asylsökande ska lära sig språket och stödjandet av studierna samt kamratverksamheten som invandrarnas egna föreningar utför. Ungdomsarbetet i skolor kan stödja gruppdynamiken och invandrarungdomarnas delaktighet.

Åtgärder:

44. Utbudet av integrationsfrämjande konst- och kulturtjänster för asylsökande och invandrare, vilka tillhandahålls av konstinstitutioner och andra aktörer inom konst- och kultursektorn, stärks.
45. Gemenskapsskapande och kreativ fritidsverksamhet kring olika konstarter, som stöder de möten mellan människor som behövs för lyckad integration, gemensamma aktiviteter och introduktionen av invandrare i den finländska kulturen, ökas.
46. Försorg dras om tillgången på litteratur på invandrarens eget språk och deras möjligheter att berätta sin egen historia på det egna språket.
47. I samarbete med läroinrättningar och högskolor som tillhandahåller utbildning på området erbjuds personalen på ungdomsverkstäder och kommunala ungdomsarbetare fortbildning med tanke på mötet med ungdomar med olika bakgrunder. Dessutom utvecklas funktionellt stimulansmaterial för att påskynda integrationen.
48. Som tidsbestämt tyngdpunktsområde i stödjandet av de riksomfattande ungdomscentralerna fastställs det hur bra dessa lyckas tillhandahålla aktiviteter som är riktade särskilt till unga asylsökande och/eller mer allmänt till invandrarungdomar.
49. Undervisnings- och kulturministeriet stöder, i samarbete med läroanstalter för fritt bildningsarbete, Avartti-stiftelsens åtgärdshelhet som syftar till att främja integrationen av invandrarungdomar. Med åtgärdshelheten stöds riksomfattande projekt för aktivering av unga asylsökande.

50. Undervisnings- och kulturministeriet kanaliserar understödet för jämlik tillgång till motion och idrott, så att särskilt kvinnor och flickor samt grupper som är mest svåra att nå fås med i verksamheten. Regionförvaltningsverken stöder genom särskilt stöd skapandet och utvecklingen av sådan idrottsverksamhet som stöder asylsökandenas psykiska och fysiska välbefinnande.
51. Undervisnings- och kulturministeriet stöder organisationernas likvärdighetsarbete under regeringsperioden.
- *För genomförandet av åtgärderna 45–52 ansvarar UKM.*
 - *Åtgärderna finansieras av UKM:s huvudtitel.*
52. Under 2016 och 2017 finansierar ANM projekt för samordning av frivilligt arbete till stöd för integrationen och stöder arbetet vid organisationer på gräsrotsnivå.
- *För genomförandet ansvarar ANM.*
 - *Projektet finansieras av moment 32.70.03 under ANM:s huvudtitel.*
53. Ungdomars hobbyverksamhet och nätverkande med den infödda befolkningen kan stödas med landsbygdsfondens medfinansiering (Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014 – 2020).
- *För finansieringen svarar JSM.*
 - *Projektet finansieras av moment 30.10.64 under JSM:s huvudtitel.*

2.3. Målområde III: Samarbetet mellan staten och kommunerna kring mottagandet av personer som får internationellt skydd främjas

Målet är att placeringen i kommuner av kvotflyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd sker inom två månader från det att uppehållstillstånd erhållits och integrationsprocessen inleds omedelbart.

Beskrivning av läget

Finland har redan i över 30 års tid med FN:s flyktingorganisation (UNHCR) genomfört ett omplaceringsprogram för dem som behöver internationellt skydd. Inom ramen för programkvoten har 200–1 050 flyktingar kommit till Finland årligen.

Storleken på kvoten har bestämts av riksdagen i samband med budgeten. Utöver omplaceringsprogrammet kommer till Finland asylsökande som söker uppehållstillstånd med stöd av internationellt skydd. Under flera år har cirka 3 500 asylsökande kommit till Finland per år. Av dem har 30–40 % (1 000–1 400 personer) fått tillstånd att stanna i Finland. Det uppskattas att det i Finland finns totalt cirka 45 000 personer med flyktingbakgrund.

Utgångspunkten för integrationen av flyktingar är att de etablerar sig i en kommun och därigenom börjar omfattas av servicesystemet. Kommunala bastjänster samt arbets- och näringsstjänster är också för flyktingar tjänster som stöder integrationen. Staten ersätter kommunerna särskilt för deras kostnader för mottagande och integration av flyktingar. Ersättningen förutsätter att kommunen och NTM-centralen har ingått avtal om givande av kommunplatser samt att kommunen har ett program för integrationsfrämjande.

Till kommuner betalas också statsandel för flyktingar, som också för andra invånare. I fastställandet av kommunens statsandelar beaktas antalen personer med ett främmande språk som modersmål av kommuninvånarna. Antalet utlänningar påverkar statsandelen för kommunens basservice utifrån invånarantalet i slutet av året. Då syns till exempel effekterna av de asylsökande som får uppehållstillstånd år 2016 i statsandelarna år 2018. Om cirka 1 000 personer som fått uppehållstillstånd år 2016 flyttar till en exempelkommun med 20 000–40 000 invånare, uppgår kommunens statsandel till över 2,5 milj. euro år 2018. Dessutom betalar staten med stöd av integrationslagen kalkylerade ersättningar till kommunen för tre år från flyttningen till kommunen till ett belopp av 3,2 milj. euro/år samt särskilda kostnader till fullt belopp.

När det gäller personer som kommer till Finland inom ramen för flyktingkvoten är utgångspunkten att det finns besked om en kommunplats när uppehållstillstånd beviljas. Efter beslutet och beviljandet av uppehållstillstånd har flyktingarna kommit till Finland direkt till den kommun där NTM-centralen på förhand har ingått avtal om mottagande.

Årligen har 70–80 kommuner haft avtal om mottagande av flyktingar och kommunerna har erbjudit platser för 10–100 personer. Det har funnits 1 000–1 300 avtalsplatser årligen. Avsikten har varit att även de som fått uppehållstillstånd genom

asylförfarande anvisas till kommuner inom ramen för samma modell. I praktiken har dock de som under de senaste åren fått uppehållstillstånd bara sällan anvisats till kommuner genom avtalsförfarandet. I fråga om kommunplatserna har flyktingbarn som kommit utan vårdnadshavare samt personer i särskilt utsatt ställning, såsom ensamförsörjarfamiljer, prioriterats. En stor del har hittat sig till kommuner på egen hand.

2.3.1. Anvisande till kommuner i det nya läget med asylsökande

I det nya läget med asylsökande är det nödvändigt att göra anvisandet till kommunen mer systematiskt och fungerande. År 2016 kommer uppskattningsvis 10 000 personer att få tillstånd att stanna kvar i Finland efter asylförfarande, och flyktingkvoten är 750. Europeiska unionens beslut om ansvarsfördelning kan också ändra dessa uppskattningar ytterligare. Alltså bör åtminstone 10 000 personer anvisas till kommuner.

Utifrån läget med asylsökande år 2015 har tyngdpunkten i processen för anvisande av asylsökande till kommuner redan förflyttats till dem som får uppehållstillstånd genom asylförfarande. Arbets- och näringsministeriet har gett NTM-centralerna instruktioner om nya riktlinjer för resultatmål och stärkt centralernas roll som regionala samordnare av anvisandet till kommuner. I tätt samarbete med Migrationsverket har det uppgjorts processbeskrivningar för att kunden ska flytta från flyktingförläggningen till en kommun och genast efter att ha fått tillstånd bli integrationskund hos arbets- och näringsbyrån. För detta ändamål har NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna fått mer personalresurser och medel för integrationsutbildning i budgeten för 2016. För att påskynda anvisandet till kommuner och inledandet av integrationen är det dock nödvändigt att rikta resurser till tjänster som stöder integrationen.

Anvisningar som gavs till NTM-centralerna och flyktingförläggningarna våren 2016 syftar till att personer som fått tillstånd i betydligt mindre grad ska flytta till huvudstadsregionen och andra tillväxtcentra på egen hand, eftersom detta oundvikligen ökar efterfrågan på bostäder i de största centra i Södra Finland, där bostadsutbudet redan för närvarande är för litet i förhållande till efterfrågan. I slutet av februari 2016 köade i huvudstadsregionens stora städer sammanlagt 23 926 sökande till en kommunal hyresbostad (s.k. ARA-bostad). Det är möjligt att bostadslösheten ökar, om

många personer som fått uppehållstillstånd flyttar till samma orter utan arbete och bostad. Även de som stannar i landet utan uppehållstillstånd ökar antalet bostadslösa.

Det är en förutsättning för integrationen att de som fått uppehållstillstånd flyttar från flyktingförläggningarna till vanligt boende. I en situation där bostadsbehovet ökar snabbt på kort sikt, behövs för att boendet och integrationen ska lyckas och bostadslösheten förebyggas rådgivning om boendets vardag, närstöd och vägledning att anlita tjänster utöver det ekonomiska stödet. Till stöd för boendet och bostadssökningen på egen hand behövs också information om sökande av bostad, samtidigt som användningen av det bostadsbestånd som finns för att öka bostadsutbudet effektiviseras. Dessutom behövs särskilt i regioner med tillväxtcentra en ökning av bostadsproduktionen, som stöds med MBT-avtal. Genom MBT-intentionsavtal mellan staten och större tillväxtcentra sätts det upp mål för bostadsproduktionen och bostadsproduktionen till ett skäligt pris utifrån en bedömning av hur bostadsbehovet ökar. När det gäller Helsingforsregionen har produktionsvolymerna för bostäder under de senaste åren understigit de uppsatta målen, vilket har ökat den kvantitativa bristen på bostäder.

Även antalet ensamkommande minderåriga asylsökande har ökat under de senaste åren. Samtidigt har praxisen för familjeåterförening ändrats så att bara ett fåtal föräldrar och andra familjemedlemmar får flytta till Finland. Staten säkerställer förutsättningarna för ordnande av tillräcklig vård och omsorg genom att i enlighet med integrationslagen svara för kostnaderna till fullt belopp till det 21:a året. Barn och unga bär dock dagligen ansvar för sina anhöriga, vilket i sin tur påverkar koncentrationen och skolgången och överlag saktar ner integrationen. Barn och ungdomar utan vårdnadshavare är en mer utsatt målgrupp till exempel för rekryterare från våldsamma radikala grupper. I detta sammanhang finns det också skäl att omvärdera systemet för familjeåterförening.

2.3.2. Anvisandet av flyktingar till kommuner och integrationen måste vidareutvecklas

Målet för omorganiseringen av anvisandet av flyktingar till kommuner bör vara en avtalshelhet mellan staten och kommunen/kommungrupperna/regionerna där det antal som tas emot fastställs för en viss tid. Detta möjliggör bedömning av tillräck-

ligheten av bostäder och utbildningsplatser, som kräver långsiktighet och ökad kompetens hos de anställda och balanserade etniska gemenskaper på olika håll i Finland. Den ökande invandringen överlag, inkl. det ökade antalet personer som söker internationellt skydd, bör beaktas senast när de i regeringsprogrammet ingående regionförvaltningsreformerna planeras. Ersättningar för social- och hälsovård som betalas till kommuner för mottagandet av flyktingar bör beaktas och omorganiseras i social- och hälsovårdsreformen. I samband med det bör också ersättningsnivån ses över.

Utöver reformen av avtals- och ersättningsystemet bör utvecklingen av mottagandet av flyktingar fortsättas på basis av partnerskap. Om samarbetet mellan tredje sektorns aktörer och den mottagande kommunen fungerar, får flyktingar genast när det kommit till kommunen ta del av integrationsfrämjande verksamhet och får kamratstöd från dem som kommit tidigare. Ur flyktingens perspektiv är det mänskligt att ha möjligheter att snabbt börja bygga upp ett nytt liv, det förebygger frustration samt ökar motivationen och känslan av delaktighet. Flyktingar kan på grund av sina krigs- och traumaupplevelser ha särskilda behov av stöd som skiljer sig från övriga invandrare, speciellt de första åren de är i landet. Ur samhällets perspektiv sparar integration utan dröjsmål kostnaderna och ökar den samhälleliga kohesionen.

Direkta åtgärder:

54. Det genomförs en effektiviserad informations- och förhandlingskampanj i syfte att få till stånd kommunavtal för att de sökande som anlant 2015 och fått uppehållstillstånd kan placeras i kommunerna inom en rimlig tid. Som särskilda målområden betraktas huvudstadsregionen, andra större kommuner samt de orter och regioner som har en flyktingförläggning.
- *För genomförandet av kampanjen ansvarar ANM.*
55. Regionala prioriteringar vid anvisandet till kommuner omdefinieras tillsammans med NTM-centralerna, arbets- och näringsbyråerna och flyktingförläggningarna, processer skapas och samtidigt kartläggs läget ifråga om bostäder och utbildningsplatser inom olika regioner.
- *För genomförandet ansvarar ANM.*
56. När placeringen inom olika regionerna planeras, beaktas utbudet på tomma ARA-hyresbostäder, så att behövliga integrationsfrämjande tjänster kan nås.
- *För genomförandet ansvarar ANM i samarbete med MM som tjänstearbete.*
57. Verksamhetsbetingelserna för boenderådgivning och informationstjänst som stöder bostadssökning på eget initiativ stärks.
- *För genomförandet ansvarar MM.*
58. Metoder utvecklas för mer effektivt utnyttjandet av det existerande bostadsbeståndet.
- *För genomförandet ansvarar MM.*
59. Målet är att flyttningen till kommuner och övergången till utbildning eller arbete sker så snabbt och på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt efter att uppehållstillstånd erhållits genom samordning av olika åtgärder (t.ex. kompetenskartläggningar, kartläggningar av utbudet på bostäder och utbildning) och med hjälp av olika projekt.
- *För genomförandet ansvarar ANM tillsammans med UKM och MM i form av tjänstearbete.*

Åtgärder på lång sikt:

60. Förfarandet för anvisande av flyktingar till kommuner utvärderas och reformeras och det görs till en del av de regionala **avtal** mellan staten och kommunerna som avses i regeringsprogrammet.
- *För genomförandet ansvarar ANM.*
61. **Systemet för och nivån på ersättningar** enligt integrationslagen utvärderas. När det gäller utkomst samt social- och hälsovårdsservice inkluderas det i det nya social- och hälsovårdssystemet.
- *För genomförandet ansvarar ANM och SHM-*
62. Behovet att reformera **systemet för förening av flyktingfamiljer** bedöms.
- *För genomförandet ansvarar IM.*
63. Förutsättningarna för **partnerskap** mellan staten, kommunerna och tredje sektorn vid initialskedets arrangemang för mottagande av flyktingar i kommunerna samt vid främjandet av integrationen och goda etniska relationer stärks genom att till buds stående finansieringskanaler riktas till de prioriterade områden som fastställts i regeringsprogrammet och VALKO (ESF, AMIF).
- *För genomförandet ansvarar ANM och IM´.*
64. Bostadsutbudet inom stora stadsregioner stärks genom MBT-avtal.
- *För genomförandet ansvarar MM.*
65. Den statligt understödda produktionen av hyresbostäder inom större stadsregioner ökas genom att det införs en s.k. 10 års intervallmodell inom byggandet av hyresbostäder samt genom att stödet till det normala byggandet av ARA-hyresbostäder ökas.
- *För genomförandet ansvarar MM.*

Mätare

- De som fått uppehållstillstånd flyttar från flyktingförläggningen till en kommun inom två månader från delfåendet av tillståndet. Källa: Migri (UMA- och UMAREK-systemen)
- Väntetiden från delfåendet av uppehållstillståndet till flyttningen till kommunen. Källa: Migrationsverket.
- Ställningen för frivilligorganisationer och andra aktörer från tredje sektorn har stärkts i olika integrationsfrämjande åtgärder på partnerskapsbasis. Källa: Upprepade enkäter från kompetenscentrumet för integrationsfrämjande till organisationer (inkl. invandrarföreningar) och religiösa samfund.

- Systemet för mottagande av flyktingar har integrerats i landskapsstyrelsen och social- och hälsovårdsreformen. Källa: Utvärderas efter regionsförvaltnings- och social- och hälsovårdsreformen.
- Realiserad ARA-bostadsproduktion. Källa: ARA:s statistik.
- Volymen av bostadsproduktion i städer med MBT-intentionsavtal. Källa: MBT-uppföljningsrapporterna.

2.4. Målområde IV: En öppen diskussion om invandringspolitiken uppmuntras, rasism tillåts inte

Målet är ett finländskt samhälle med öppen diskussion om invandring med respekt för människovärdet, där också officiella forum har skapats för en öppen dialog mellan myndigheter och invandrare och en fungerande växelverkan råder mellan olika befolkningsgrupper.

Beskrivning av läget:

Vardagligt umgänge och öppen växelverkan är utgångspunkter för en lyckad integration. Avsikten är att delaktiggöra medlemmar i alla befolkningsgrupper och få dem att känna sig som en viktig del av vårt samhälle. Detta förutsätter en diskussionskultur, där invandringen kan diskuteras öppet även inbegripet utmaningar och problem, men där rasism inte tillåts i några befolkningsgrupper.

Attitydklimatet kan antingen främja eller sakta ner invandrarnas integration. Kännetecknen på positiva attityder, tillförlit och respekt mellan olika befolkningsgrupper är upplevelse av samhörighet och trygghet, icke-diskriminerande behandling samt jämlika möjligheter att delta och påverka. Hittills har detta inte undersökts mycket i Finland. Finländares attityder och utvecklingen av attityderna gentemot olika befolkningsgrupper undersöktes systematiskt åren 1989–2008. Därefter har det genom olika enkäter utretts i huvudsak finländares synpunkter på ökning eller minskning av invandringen.

Rasism och rädsla för främlingar – den negativa dimensionen av relationerna mellan olika befolkningsgrupper – har däremot undersökts i större utsträckning, till exempel har det utkommit två doktorsavhandlingsstudier om rasism i vardagen.¹¹

Allmänna brottsbeteckningar i samband med hatbrott är hets mot folkgrupp, ärekränkning och olaga hot. De vanligaste brottstyperna är misshandling av olika grader. Hatbrott eller hatpropaganda har inte nämnts separat i strafflagstiftningen. Den största delen av brottsanmälningar med rasistiska drag har handlat om en situation där en person i majoritetsbefolkningen har uttalat rasistiska förolämpningar till en person som tillhör en etnisk eller nationell minoritet. Utsatta för rasistiska brott är i synnerhet grupper som till sitt utseende tydligast skiljer sig från den infödda befolkningen. I brottsbekämpningen är det också viktigt att i stor utsträckning beakta könsperspektivet, eftersom uttrycksformerna för gärningarna och gärnings-sätten också är bundna till gärningsmannens och offrets kön. Medlemmar i vissa befolkningsgrupper har i relation till sitt antal oftare varit delaktiga i våldsbrott och sexuella brott. Särskild uppmärksamhet måste fästas vid dessa fenomen. Polisyrkes-högskolan ger ut systematisk uppföljningsinformation om hatbrott. Justitieministeriet samordnar statsrådets gemensamma uppföljningssystem för diskriminering och systemet vidareutvecklas.

Andelen egentliga hatbrott som skett på internet har enligt polisyrkeshögskolans rapportering varit liten, även om den ökar. År 2013 var 45 av brotten på internet misstänkta rasistiska brott, dvs. cirka fyra procent av alla brottsplatser och år 2014 var motsvarande siffror 80 och åtta procent.¹² I många situationer lämnas inte begäran om undersökning. En allmän observation är att tröskeln för framförande av fördomsfulla och hatfulla synsätt är låg speciellt i sociala medier. Särskilt invand-rarsammanslutningar har varit oroliga för detta. De har betonat hatpropagandans inverkan på invandrarnas känsla av trygghet och delaktighet. Justitieministeriet publicerade i mars 2016 en utredning som bestyrkte sammanslutningarnas oro (JM utredningar och anvisningar 7/2016), eftersom hatpropaganda och trakasserier enligt undersökningar påverkar den allmänna känslan av trygghet, den psykiska hälsan och förtroendet för myndigheter hos dem som blivit utsatta för det. Även FN:s

11 Anna Rastas: Rasismi lasten ja nuorten arjessa (2007). Anne-Mari Souto: Arkipäivän rasismi koulussa (2011)

12 http://www.polamk.fi/tki/projektihaku/viharikokset_2014_ja_2015

kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD-kommittén) har rekommenderat att Finland effektiviserar sina strävanden att motverka anstiftan till rashat och rasdiskriminering på internet. Polisen är också verksam i sociala medier, virtuella näropoliser under eget namn.

Myndigheterna bör granska rasism och diskriminering också som ett strukturellt fenomen. Ur perspektivet för integration är det viktigt att bedöma de verkningar som rasism, diskriminering och fördomar har på dem som direkt och indirekt har blivit utsatta för det. En förutsättning för integration är ett samhälle där dessa fenomen inte tillåts. En gemenskap som är fri från rasism och diskriminering är en människorättsfråga samt en förutsättning för delaktighet, integration och ett enhetligt samhälle. För att gemenskaper som är fria från rasism och diskriminering ska bli verklighet, är det nödvändigt att upprätthålla en öppen dialog även mellan befolkningsgrupper och myndigheter. Här erbjuder delegationen för etniska relationer (ETNO) ett offentligt forum både på riksomfattande och på regional nivå. Det är också viktigt att ta hand om dess verksamhetsförutsättningar och utveckling i enlighet med de förändringar som sker i omvärlden.

Enligt internationella och nationella utredningar och barometrar som mäter diskriminering förekommer i Finland diskriminering inom olika livsområden och man kan bli föremål för diskriminering av många olika skäl. Enligt Eurobarometerundersökningen år 2015 meddelade 12 procent av dem som besvarade enkäten att de upplevt diskriminering i Finland under de senaste 12 månaderna. Resultaten av Statistikcentralens undersökning om arbete och välbefinnande för personer med utländsk bakgrund är liknande. Dessutom anser finländare enligt Eurobarometrarna att diskriminering på grund av etniskt ursprung är allra vanligast.

Kontrollorganen för Förenta nationernas och Europarådets konventioner om mänskliga rättigheter och andra mekanismer för mänskliga rättigheter följer de integrationsrelaterade åtgärderna som ett led i verkställigheten av Finlands förpliktelser i fråga om mänskliga rättigheter. Utvecklingen av politiken för integration och etnisk diskriminering har ofta bedömts som positiv. Kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor, som övervakar genomförandet av Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (FördrS 67–68/1986) har bland annat rekommenderat att åtgärderna för avskaffande av diskriminering av invandrarkvinnor ska effektiviseras både i samhället generellt och i deras egna gemenska-

per, att åtgärderna för ökning av invandrarkvinnornas medvetenhet om sin rätt till tillträde till allmänbildande utbildning och yrkesutbildning, arbetsliv, hälsovård och annan basservice effektiviseras. När det gäller genomförandet av Ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter (FördrS 1-2/1998) rekommenderar Europarådets ministerkommitté att strävandena att motverka rasism och främlingshat som förekommer i synnerhet på internet, ska effektiviseras ytterligare och säkerställas att medlemmar i minoriteter görs delaktiga i utarbetandet och genomförandet av integrationsstrategier och integrationsplaner.

Vid flyktingförläggningar har det förekommit säkerhetsstörningar. Enligt polisens rapporter har störningarna ökat under 2015 också i närheten av förläggningar för asylsökande. För att tillförsäkra säkerheten vid förläggningar ur såväl sökandenas, arbetstagarnas som den lokala gemenskapens perspektiv, har man varit tvungen att fästa speciell uppmärksamhet vid frågan och rikta resurser för tillförsäkrandet av säkerhet. Dessutom har det observerats att det är viktigt med information i rätt tid som alla nyckelorganisationer på alla nivåer riktar till både medborgare och asylsökande. Man måste försöka rätta till felaktig eller vilseledande information i ett så tidigt skede som möjligt också i sociala medier, där informationen sprids snabbare än någonsin förut. Genom korrekt information kan man påverka den rådande diskussionen och därför bör man också överväga synliga informationskampanjer. Samtidigt bör man informera om utmaningar och problem i samband med invandring så öppet, objektivt och mångsidigt som möjligt. En lyckad integration är viktig också för att förebygga radikaliserings och andra problem.

Såväl politiska beslutsfattare som alla myndigheter har en roll när det gäller att skapa ett gott attitydklimat och en diskussionskultur med respekt för människovärdet. Riksdagspartierna undertecknade den 4 november 2015 de europeiska politiska partiernas stadga för ett icke-rasistiskt samhälle och åtog sig att aktivt verka mot all slags rasism och hatpropaganda samt att främja invandrarnas och de etniska minoriteternas deltagande i verksamheten. Rasism förekommer såväl i majoritetsbefolkningens relation till minoriteter som mellan minoriteter och i minoritetens relation till majoritetsbefolkningen. Alla dessa synvinklar måste beaktas vid bekämpningen av rasism och hatpropaganda, för rasism eller diskriminering tillåts inte i någon befolkningsgrupp. Det är viktigt att myndigheterna har en gemensam syn på målen, nära samarbete och att myndigheterna tillsammans planerar åtgärder på ett samordnat sätt. ETNO tillsammans med Förbundet för mänskliga rättigheter och diskri-

mineringsombudsmannen följer upp genomförandet av stadgan i samband med kommunalvalet 2017.

Den nya diskrimineringslagen (1325/2014) trädde i kraft 1.1.2015. Myndigheter, utbildningsanordnare och arbetsgivare ska ha i lagen förutsatta planer för att främja likabehandling före år 2017. Det praktiska genomförandet av lagen är också en viktig del av integrationsfrämjandet.

Åtgärder:

66. Det genomförs ett handlingsprogram för etnisk jämlikhet, förebyggande av rasism och god dialog där
- de ansvariga myndigheterna på ett samordnat sätt informerar om frågor kring mottagandet av asylsökande och främjandet av integrationen av invandrare, och de arbetar i ett tätt nätverk för att förebygga och identifiera rasism samt reagera på rasismen, så att rasism som från någon befolkningsgrupps sida riktas mot någon annan befolkningsgrupp inte tolereras. (ANM, JM, UKM, IM, Migrationsverket, diskrimineringsombudsmannen, Människorättscentret vid riksdagen)
 - De ansvariga myndigheterna sammanställer ett infopaketer "Invandring och integration i Finland" och upprätthåller det på sina internetsidor och i sociala medier.
 - Vart och ett av ministerierna säkerställer inom sitt eget förvaltningsområde och i samarbete med frivilligorganisationerna att fakta om invandring, integrationsfrämjande och förebyggande av rasism sprids. Som stöd för genomförandet utarbetas innehåll för utbildning i det dagliga kundarbetet som kan upprepas, och lanseras åtgärder av kampanjtyp. Den speciella målgruppen utgörs av de personer som på orter med nya flyktingförläggningar arbetar bland ungdomar och de som arbetar i de kommuner som tar emot flyktingar som fått uppehållstillstånd.
 - Justitieministeriet utvecklar rollen av regionala delegationer, som lyder under delegationen för etniska relationer (ETNO), för att främja en fungerande växelverkan på orter som har flyktingförläggning. Samtidigt säkerställs verksamhetsresurserna och andra förutsättningar för de regionala ETNO-delegationerna.

- ETNO genomför, med hjälp av tidigare piloter (projektet kysysuora-an.net), ett riksomfattande diskussionsprogram via flera kanaler som handlar om rasismens inverkningsområden i det finländska samhället.
 - Justitieministeriet inleder ett samarbete med myndigheter, tillhandahållare av samhällstjänster och frivilligorganisationer för att hitta effektivare sätt att ingripa i hatpropaganda.
 - De ansvariga myndigheterna kartlägger tillsammans med forskningsorganisationerna behovet av forskning kring olika befolkningsgruppers ömsesidiga och interna attityder, samhörighet, icke-diskriminerande behandling samt strukturell rasism och vardagsrasism. Ett av de viktigaste målen är åtgärder för att eliminera diskriminering av invandrarkvinnor både inom samhället i allmänhet och inom deras egna grupper. Anslag kanaliseras utifrån prioriteringar.
 - *För genomförandet ansvarar ANM, UKM, JM, IM, diskrimineringsombudsmannen, Människorättscentret vid riksdagen. Samordnas av ANM.*
67. Verkställigheten av lagstiftningen om likvärdighet och icke-diskriminering samt de goda relationerna mellan olika befolkningsgrupper stöds
- genom att nyckelgrupper ges utbildning i de skyldigheter som åläggs i diskrimineringslagen, att informationskampanjer mot diskriminering och rasism lanseras, att data om hur diskriminering visar sig inom olika områden av livet samlas samt genom att verksamhet som förebygger spridningen av hatpropaganda stöds,
 - genom att det tillsammans med delegationen för etniska relationer (ETNO), andra myndigheter och frivilligorganisationer genomförs ett TRUST-projekt som utvecklar handlingsmodeller för främjande av goda relationer mellan olika befolkningsgrupper på den regionala och lokala nivån.
 - *För genomförandet ansvarar ANM, JM, IM. Samordnas av JM.*

Uppföljning och mätare

Likabehandlings- och diskrimineringsindikatorer (attityder mot olika grupper, erfarenheter och observationer av diskriminering, hatbrottslighet och hatpropaganda, anmälningar och domar om diskriminering, främjande av likabehandling). Källa: Statsrådets gemensamma system för uppföljning av diskriminering, som upprätthålls av justitieministeriet.

Bilaga 1

Centrala begrepp

Asylsökande

En person som söker skydd och uppehållsrätt i en främmande stat. En sådan person har inte uppehållstillstånd i Finland.

Basservice

All service som grundar sig på speciallagstiftning och som kommunerna ansvarar för att anordna och finansiera, i synnerhet service som omfattas av social- och hälsovårdens samt undervisnings- och kultursektorns lagstadgade statsandelssystem.

Delaktighet

En känsla av att tillhöra en större samhällshelhet. Vilja att delta i samhällsverksamhet socialt, ekonomiskt och/eller politiskt.

Direkt diskriminering

En person behandlas ojämlikt jämfört med hur någon annan behandlas i en motsvarande situation. Ojämlik behandling innebär behandling som är ofördelaktig för personen, till exempel så att personen inte får vissa förmåner, gör ekonomiska förluster eller har färre valmöjligheter. Direkt diskriminering kan exempelvis vara att inte ha tillgång till tjänster på sitt eget språk. (Likabehandling 2. Inrikesministeriet 2014.)

Diskrimineringslagen

30.12.2014/1325, trädde i kraft 1.1.2015

Emigrant och immigrant

En person som flyttar från ett land till ett annat för att bygga upp ett nytt liv. En emigrant flyttar från ett land och en immigrant flyttar till ett land.

Etnisk bakgrund

Tillhörighet till en etnisk grupp. En etnisk grupp är en samling människor som anses

skilja sig från andra på grund av sitt kulturarv, sin religion, sitt språk eller sitt ursprung.

Etniska relationer

Hur olika etniska grupper förhåller sig till varandra. Målet är goda etniska relationer, dvs. en respektfylld atmosfär och fungerande växelverkan mellan olika befolkningsgrupper oberoende av eventuella meningsskiljaktigheter.

Flykting

En utlänning som har goda skäl att frukta förföljelse på grund av ursprung, religion, nationalitet, tillhörighet i en viss samhällsgrupp eller politiska åsikter. Flyktingstatus beviljas en person som får asyl i någon stat eller som betraktas som flykting enligt FN:s flyktingorganisation (UNHCR).

Främjande av integration

Stödjande av invandrarens integrationsprocess genom åtgärder av myndigheter eller andra aktörer.

Grundläggande information

Grundläggande information om rättigheter, skyldigheter i samhället och arbetslivet samt information om möjligheter till integrationsfrämjande tjänster som ges i samband med beviljande av uppehållstillstånd eller senast i samband med registreringen av hemkommun och registreringen i befolkningsregistret.

Handledning och rådgivning

Vägledning, handledning och rådgivning om integrationsfrämjande åtgärder, tjänster och arbetslivet som kommunen, arbets- och näringsbyrån eller en annan myndighet tillhandahåller.

Indirekt diskriminering

En situation där en person hamnar i en särskilt ofördelaktig ställning jämfört med andra till synes på grund av en opartisk bestämmelse, motivering eller praxis utan att det finns någon godtagbar grund för denna verksamhet. Exempelvis kan en anställd på socialbyrån eller hälsocentralen låta bli att ge råd om ifyllande av en myndighetsblankett till en invandrare, funktionshindrad eller äldre person, trots att den anställda märker att klienten inte förstår blankettens innehåll. Då får klienten sam-

ma service som alla andra, även om han eller hon skulle behöva särskild rådgivning. (Likabehandling 2. Inrikesministeriet 2014.)

Inledande kartläggning

Kartläggning som genomförs för arbetslösa arbetssökande, personer som får utkomststöd och personer som begär en kartläggning. I kartläggningen görs en preliminär bedömning av sysselsättnings- och studieberedskapen samt den övriga integrationsberedskapen. Kommunen eller arbets- och näringsbyrån ansvarar för kartläggningen. Grundar sig på integrationslagen (9–10 §).

Integration

Invandraren och samhället utvecklas under växelverkan med syftet att invandraren ska känna sig som en aktiv och myndig del av samhället.

Målet är att invandraren ska inhämta kunskap och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet. Samtidigt som invandraren bekantar sig med den språkliga och kulturella miljön i sitt nya land, stöds invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin kultur. I gengäld får det mottagande samhället nya intryck och blir mångformigare.

Integrationsfrämjande

Sektorsövergripande främjande och stödjande av integration. Detta eftersträvas med hjälp av integrationsfrämjande och -stödjande åtgärder och tjänster som myndigheter och andra aktörer tillhandahåller. Dessa definieras i den personliga integrationsplanen.

Integrationslagen, lagen om främjande av integration

1386/2010, trädde i kraft 1.9.2011.

Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster vars syfte är att stödja invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i finska eller svenska och andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och främja invandrarens möjligheter att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten. En integrationsplan kan också utarbetas för minderåriga och vid behov för familjer. Grundar sig på integrationslagen (11–18 §).

Integrationsutbildning

Innefattar undervisning i finska eller svenska samt övrig undervisning som främjar tillträde till arbetslivet och vidareutbildning samt andra samhällsfärdigheter. Vid behov innehåller integrationsutbildningen undervisning i läsning och skrivning. Integrationsutbildningen ordnas i regel i form av arbetskraftsutbildning. Integrationsplanen kan också inkludera frivilliga studier inom den allmänbildande utbildningen. Då kan studierna stödjas med arbetslöshetsförmån.

Invandrare

En person som flyttar från ett land till ett annat. Allmänt begrepp som gäller alla personer som flyttar på olika grunder.

Invandrare som behöver särskilda åtgärder

Invandrare som behöver intensifierade integrationsfrämjande åtgärder i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller på grund av ålder, familjesituation eller analfabetism eller av någon annan motsvarande orsak.

Kulturmedvetenhet

Myndigheten har förmåga att i bl.a. kommunikation och kundkontakter beakta kulturens inverkan både vad gäller kunden och sig själv.

Kvotflykting

Person som betraktas som flykting av UNHCR och som beviljats inresetillstånd inom ramen för flyktingkvoten som fastställts i Finlands budget.

Likabehandling

Alla människor är likvärdiga oberoende av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion och övertygelse, åsikt, funktionshinder, hälsotillstånd, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I ett rättvist samhälle får inte personliga egenskaper, som ursprung eller hudfärg, påverka människors möjligheter att få utbildning, arbete och olika tjänster - de grundläggande rättigheterna tillhör alla.

Mångfald

Innebär alla egenskaper och särdrag som skiljer människor från varandra i en organisation eller i samhället. Särskiljande faktorer är bland annat ålder, kön, etnisk bakgrund, kultur, religion, utbildning, civilstånd, sexuell läggning, attityder och värden, personlighet samt politisk och ekonomisk ställning.

På webbplatsen Integration.fi betonas i synnerhet mångfald som har att göra med etnisk/kulturell bakgrund.

Mångfaldskompetens

Tanke- och tillvägagångssätt samt praxis som grundar sig på att respektera och värdesätta en annan person oberoende av hans eller hennes bakgrund eller ställning. Det centrala är att kunna identifiera och erkänna den andra personens allmänmänskliga behov, men också de behov som beror på kulturell olikhet eller minoritetsställning. Ett allmänt mål är att ge personer som tillhör minoritetsgrupper en bättre ställning.

Person med ett annat språk som modersmål

En person som bor i Finland och har ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Se även person med ett främmande språk som modersmål.

Person med ett främmande språk som modersmål

En person som bor i Finland och har registrerat något annat språk än finska, svenska eller samiska som sitt modersmål. Se även person med ett annat språk som modersmål.

Person som får internationellt skydd

En person som har beviljats flyktingstatus eller uppehållstillstånd på basis av status som alternativt skyddsbehövande eller humanitärt skydd.

Program för integrationsfrämjande

Program för främjande av integration och stärkande av sektorsövergripande samarbete som har sammanställts av kommunen (eller flera kommuner tillsammans) och godkänts av kommunfullmäktige. Programmet godkänns i respektive kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Programmet beaktas när kommunens budget och budgetplan görs upp. De regionala och lokala myndighe-

terna samt andra centrala aktörer deltar i utarbetandet, genomförandet och uppföljningen av programmet. Grundar sig på integrationslagen (32–33 §).

Statens program för integrationsfrämjande är ett program som godkänns av statsrådet och där målen och åtgärderna för integrationen definieras för regeringsperioden.

Rasism

Föreställning eller verksamhet som innebär att ojämlik behandling av människor (diskriminering) rättfärdigas på grund av deras "ras" och därmed förknippade fysiska och psykiska egenskaper. Tankesättet är inte bara förknippat med stereotypa uppfattningar om "ras" och etniska grupper, utan ofta även med en tanke om att någon grupp är bättre och överlägsen. Rasbegreppet är starkt ifrågasatt inom modern vetenskap. Också samhällsstrukturer eller tillvägagångssätt som leder till ojämlikhet kan kallas rasistiska.

Sektorsövergripande samarbete

Samarbete mellan myndigheter och andra aktörer inom olika branscher.

Social förstärkning

Består av åtgärder riktade till invandrare som syftar till att främja en förbättring av invandrarens livsfärdigheter och förhindra marginalisering.

Tjänster i inledningsfasen

Tjänsterna i inledningsfasen omfattar grundläggande information, handledning och rådgivning, inledande kartläggning och integrationsplan.

Utlänning

En person som inte är finsk medborgare.

Återflyttare

En utlandsfinländare som återvänder till Finland. I Finland tillämpas begreppet på före detta och nuvarande finska medborgare samt på personer med finländskt ursprung som härstammar från områden i forna Sovjetunionen, såsom ingermanlän-dare. De sistnämnda är finländare till sin nationalitet, men inte till sitt medborgarskap.

Bilaga 2

Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

1 Regeringens prioriteringar för åren 2016–2019

I enlighet med 34 § i lagen om främjande av integration (1386/2010, integrationslagen) beslutar statsrådet om det nationella utvecklandet av integrationen genom att för fyra år i sänder utarbeta ett statligt program för integrationsfrämjande i vilket målen för integrationsfrämjandet anges. Statsrådet utfärdade det första principbeslutet om statens program för integrationsfrämjande (VALKO I) den 7 juni 2012. I programmet presenterades en förvaltningsövergripande helhet om politiken för främjande av integrationen och goda etniska relationer. Statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 koncentrerar sig på följande fyra målområden vilka baserar sig på programmet för statsminister Sipiläs regering:

1. Styrkorna hos invandrarnas egen kultur tas med för att stärka Finlands innovationsförmåga.
2. Främjandet av integrationen effektiviseras över förvaltningsområdesgränserna.
3. Samarbetet mellan staten och kommunerna kring mottagandet av personer som får internationellt skydd främjas.
4. En öppen diskussion om invandringspolitiken uppmuntras, rasism tillåts inte.

När asylläget förändrades år 2015 inledde regeringen en översyn av integrations- och sysselsättningsåtgärderna och började planera nya åtgärder för att påskynda flyttningen av asylsökande till kommuner och igångsättningen av integrationen

samt tillträdet till utbildning och arbetsliv. Målet är bland annat att förbättra invandrarnas möjligheter att förvärva kunskaper i finska eller svenska eller att komplettera dessa kunskaper samt att genom grundläggande utbildning ge dem färdigheter att gå vidare på utbildningsvägen. Med hjälp av det multiprofessionella stödet och elevvården i dess nuvarande form stöds förutsättningarna för inläring, och invandrarnas särskilda behov beaktas i lärarutbildningen. Invandrarnas delaktighet i fritids- och organisationsverksamheterna ökas. När det gäller systemet för social trygghet stärks kravet på motprestation på det sättet att det förutsätts deltagande i integrationsfrämjande åtgärder.

Åtgärderna i statens program för integrationsfrämjande genomför inom statsbudgeten, statens anslagsram och utgiftsgränsen för den kommunala ekonomin. Viktiga mätare, som beskriver hur vart och ett av målen har nåtts, har inkluderats i programmet och genomförandet av programmet följs åtgärd för åtgärd. Uppgifter om programmets effekt fås dessutom med hjälp av de indikatorer som används inom systemet för uppföljning av integrationsfrämjandet. Utvärderingen av uppföljningsdata samordnas med halvtidsöversynen av regeringsprogrammet.

Statsrådet beslutar om följande mål och åtgärder inom nedan nämnda fyra målområden:

Målområde 1.: Styrkorna hos invandrarnas egen kultur tas med för att stärka Finlands innovationsförmåga

Mål

Åtgärderna för främjande av integrationen av invandrare ses som en i allt högre grad integrerad del av Finlands närings- och innovationspolitiska samt biståndspolitiska instrument. Detta inbegriper utnyttjandet av kunnandet hos utbildade invandrare och invandrare som utexaminerats från finländska högskolor och främjandet av deras yrkeskarriärer på den finländska arbetsmarknaden samt vid företags tillväxt och internationalisering, vilket å sin sida stärker Finlands konkurrenskraft och förutsättningarna för ekonomisk tillväxt.

1. I arbets- och näringsministeriets projekt för snabb sysselsättning av invandrare och mångsidigt utnyttjande av deras kunskaper bedöms vilka slags konkreta åtgärder som behövs för att invandrarnas kunskaper kan identifieras och i högre grad än hittills bindas vid utvecklingen och verkställandet av närings- och innovationspolitiken samt biståndspolitiken. (ANM)
2. Utländska högskolestuderande kopplas genom praktik och lärdomsprov till finländska företag och finländskt arbetsliv och deras kunskaper utnyttjas på detta sätt. Dessutom uppmuntras högskolorna och näringslivet att stärka sina kontakter. (UKM, ANM)
3. Högskolorna ordnar intensivkurser i finska och svenska för studerande och asylsökande som talar ett främmande språk. Kurser ordnas också utanför terminerna och under både dagar och kvällar. (UKM)
4. Användningen av ny teknik vid språkinläring främjas. Information om digitala läromedel för studier i finska och svenska, vilka möjliggör självständiga studier, sprids effektivt. Projekt som producerar adaptivt studiematerial och spel för att användas som hjälp vid språkinläringen finansieras. (UKM)
5. Invandrarnas kunskaper utnyttjas som en del av närings- och innovationspolitiken i tillväxtavtalen mellan staten och städerna. (ANM)
6. I samarbete med regionala aktörer (arbets- och näringsstjänster, företagsorganisationer, regionala företagstjänster, nyföretagarcentraler, handelskammare, företagsacceleratorer och universitet) skapas nätverk och handlingsmodeller för att invandrare på ett effektivt sätt kan styras till anställning inom näringslivet och till entreprenörskap, inkl. start up-företagande. (ANM)
7. Det skapas ett koncept som kan användas för att identifiera invandrarnas företagspotential och specialkunskaper med tanke på finländska företags tillväxt, internationalisering och exportfrämjande. Möjligheterna att i tillväxtavtalen utnyttja invandrarnas kännedom om marknaden och nätverk i mälländerna utreds i samarbete med Finpro och andra aktörer inom nätverket Team Finland. Invandrarnas utbildning som stöder exportfrämjande ökas, t.ex. i form av integrationsutbildning i samarbete med finländska företag och parter som sysslar med exportfrämjande. (ANM)
8. Man utreder de bästa alternativen att göra uppehållstillståndssystemet till utländska tillväxtföretagare mer smidigt, att bevilja uppehållstillstånd till dem som investerar i företag som verkar i Finland samt att göra syste-

met med uppehållstillstånd smidigare för sådana toppförmågor som företag är i behov av. (IM)

9. Internationella arbetsförmedlingstjänster effektiviseras och Eures-tjänsterna byggs ut. (ANM)

Målområde 2.: Främjandet av integrationen effektiviseras över förvaltningsområdesgränserna

En effektiv början skapar goda förutsättningar för integration

Mål

Integrationen påskyndas och övergången till tjänster som främjar integrationen samt till arbetslivet stärks genom att de kunskaper som invandrare tidigare förvärvat utnyttjas effektivt.

Åtgärder

10. En inledande kartläggning för bedömning av invandrades förutsättningar att få sysselsättning, deras studiefärdigheter och andra integrationsfärdigheter inleds i kommunen eller flyktingförläggningen omedelbart efter ett positivt beslut om uppehållstillstånd. Som tidsfrist för den inledande kartläggningen och uppgörandet av integrationsplanen fastställs två veckor från det att uppehållstillstånd erhållits. Uppgifter som samlats i samband med den inledande kartläggningen utnyttjas effektivt för att styra invandrare in på vägar som leder till sysselsättning och utbildning, och när den regionala placeringen planeras beaktas utbudet på befintliga bostäder. (ANM)
11. Tolk- och översättningstjänster anlitas på ett effektivare sätt än tidigare bl.a. så att distanstolkning används.
12. Det utvecklas en nationell modell av en servicehelhet för initialskedet av integrationen som lämpar sig för alla invandrargrupper och som genomförs i form av ett bredbasigt samarbete mellan aktörerna¹. (ANM)

¹ Utvecklingsarbete utförs på olika håll i landet vid pilotprojekt inom den riksomfattande åtgärdshelheten Finland – mitt hem (prioriterat område 3) som utgör en del av strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt

13. Skrankorna mellan integrationsutbildningen och de utbildningar som följer därefter görs lägre, vid behov med hjälp av försök. De som genomgått högskolestudier eller yrkesinriktade studier styrs snabbare till lämplig kompletterade utbildning. Utbildningsorganisationernas sakkunskap utnyttjas bättre än nuförtiden vid styrningen. (ANM och UKM)
14. Erkännandet av kunnande och examen effektiveras genom att bästa internationella praxis, särskilt nordisk sådan, utnyttjas. Det skapas nationella handlingsmodeller för identifiering och erkännande av yrkeskunskaper som förvärvats utomlands². Uppmärksamhet fästs vid ordnandet av kompletterande studier (inkl. språkstudier), särskilt sådana som utgör villkor för erkännandet av examina och yrkeskompetens. Tillträdet till högskolestudier för invandrare som nyligen anlant till Finland och invandrare som redan befunnit sig i Finland påskyndas och görs smidigare genom de ansvariga högskolornas pilotprojekt som startat våren 2016. (UKM)
15. Projektaktörer uppmanas att söka sig till och genomföra landsbygdsprogrammets projekt som främjar integrationen av invandrare på landsbygden. (JSM)

Integrationsutbildningen ger färdighet för fortbildning och arbetsliv

Mål

Bedömningen av utgångsnivån vid språkundervisningen förbättras jämfört med nuläget och integrationsutbildningen kan inledas senast två månader efter det att utgångsnivån för språkkunskaperna har testats.

Åtgärder

16. År 2016 införs nya, till sitt genomförandesätt mer mångsidiga modeller för integrationsutbildning som utgår från arbetslivet och utvecklar yrkesfär-

och jobb. Initialskedets servicehelhet kan vid behov erbjudas sådana kunder hos arbets- och näringstjänster som fått uppehållstillstånd också som en orienterande modul inom integrationsutbildningen och utnyttjas t.ex. under väntetiden inför flyttningen till kommuner eller inledandet av integrationsutbildningen.

² Utvecklas som en del av den riksomfattande åtgärdshelheten Finland – mitt hem (prioriterat område 4, UKM) inom strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb.

digheterna och som baserar sig på identifierade utbildningsbehov, så att också den ökning i efterfrågan på integrationsutbildning som förväntas ske under de kommande åren beaktas³. Den yrkesinriktade integrationsutbildningen riktas in på de branscher där bristen på arbetskraft är störst. Samtidigt utvecklas såväl styrningen av invandrare till utbildning och tjänster som tillgodoser andra individuella behov utgående från uppgifter som erhållits i samband med den inledande kartläggningen och kompetenskartläggningen och den vägledande personalens vägledningskunskan- de utvecklas. (ANM och UVS)

17. Som särskilt mål uppställs snabbare tillträde till integrationsutbildning, så att utbildningen börjar senast **två månader** efter det att utgångsnivån för språkkunskaperna har bedömts. (ANM)
18. Språkundervisningen integreras i annan utbildning, inläringen i arbetet och arbetspraktiken. (UKM)
19. Kravet på språkkunskaper för tillträde till förberedande studier inför yrkes- utbildning sänks, och språkundervisningen under studietiden ökas. (UKM)
20. Överföring av läs- och skrivundervisningen till undervisnings- och kultur- ministeriets förvaltningsområde från och med den 1 januari 2018 bereds så att den utgör ett led i den grundläggande utbildningen för vuxna. (ANM och UKM)

Invandrarnas ställning på arbetsmarknaden förbättras

Mål

Sysselsättningsgraden för utlänningar stiger från 2014 års nivå på 59,4 procent till 62 procent år 2016, arbetslöshetsgraden sjunker från 2015 års nivå på 29 procent till 27 procent år 2016 och antalet invandrare som inlett företagsverksamhet med startpengen ökar från 2014 års nivå 699 till 750 år 2016.

3 Nya möjliga organiseringsmodeller för integrationsutbildningen har beskrivits i en extra bilaga till grunderna för läroplanen för integrationsutbildningen för vuxna invandrare (Utbildningsstyrelsen 1/011/2012): http://oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetusuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/maahanmuuttajien_koulutus

Åtgärder

21. Hela tjänsteutbudet inom arbets- och närings tjänsterna utnyttjas för att främja sysselsättningen av och företagsamheten bland invandrare, i samarbete med bland annat företagatorganisationer, regionala företagstjänster, arbetsgivare och läroinrättningar. (ANM)
22. Samarbetet mellan staten och kommunerna intensifieras i syfte att effektivisera samordningen av tjänster som främjar integrationen av invandrare genom att klarhet skapas i arbetsfördelningen i fråga om väglednings- och rådgivningstjänster, den inledande kartläggningen och kompetenskartläggningen samt styrningen till andra tjänster, utbildning och sysselsättningsfrämjande åtgärder i initialskedet, vid behov genom försök eller intentionsavtal. (UKM, ANM)
23. Det genomförs ett försök för sysselsättning av invandrare med hjälp av modellen för påverkansinvesteringar som förenar snabb sysselsättning och utbildning vid sidan av arbete; målet är 1500 jobb. I fråga om påverkansinvesteringar finansieras försöket med privat kapital, och om det till följd av försöket uppstår besparingar för staten tack vare den snabbare sysselsättningen av invandrare (sparade arbetsmarknadsstöd och influtna skatter), betalas en del av avkastningen till investerarna utgående från en effektivitetskalkyl efter att försöket avslutats. (ANM)
24. Positivt attitydklimat, icke-diskriminering och mångfaldsledning i arbetslivet samt möjligheter till språkstudier under anställningstiden utvecklas i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. (ANM)
25. Fördelningen av ansvar för vården av barn på lika villkor för kvinnor och män i familjer med utländsk bakgrund stöds för att främja sysselsättningen på lika villkor och lika möjligheter till studier. (ANM, UKM, SHM)

Invandrarungdomars färdigheter för fortsatta studier och övergång till arbetslivet stärks genom grundläggande undervisning av hög kvalitet

Mål

Allt fler unga invandrare genomgår åtminstone studier på andra stadiet och förvärvar färdigheter att söka sig till fortsatta studier eller att övergå till arbetslivet.

Åtgärder

26. Vägen till arbetslivet för personer som fått uppehållstillstånd påskyndas på alla skolstadier i enlighet med ungdomsgarantins servicelöfte, så att genusperspektivet beaktas när man går vidare på vägen till utbildning och sysselsättning. (UKM, ANM)
27. Från och med år 2017 ökas den utbildning för invandrare som förbereder för grundläggande yrkesutbildning liksom också den examensinriktade utbildningen, särskilt fristående examen och sådan utbildning i anslutning därtill som förbättrar studiefärdigheterna. (UKM)
28. Under våren 2016 inleds pilot för utbildningskontrakt inom yrkesutbildningen och säkerställs att modellen lämpar sig också för invandrare med beaktande av genusperspektivet. (UKM)
29. Timfördelningen för de vuxnas grundläggande utbildning, grunderna för läroplanen och finansieringen reformeras. I den grundläggande utbildningen för vuxna inkluderas perioder med praktisk arbetslivsorientering och yrkesstudier som valbara ämnen. Den grundläggande utbildningen i ny form startar 2018. (UKM)
30. I samarbete med kommuner och andra som ordnar grundläggande utbildning säkerställs att det för sådana invandrare som överskridit läropliktsåldern från och med hösten 2016 ordnas grundläggande utbildning eller utbildning som förebereder för den grundläggande utbildningen i tillräcklig utsträckning; vid behov görs detta genom att antalet studerande för tillstånden att ordna grundläggande yrkesutbildning höjs. (UKM)
31. I enlighet med justitiekanslerns beslut utreds det om det i lagen om grundläggande utbildning bör inkluderas en skyldighet att ordna förberedande utbildning inför grundläggande utbildning.
32. Ordnandet av förberedande utbildning inför den grundläggande utbildningen och ordnandet av grundläggande utbildning för vuxna effektiviseras genom att finansieringen i högre grad än nuförtiden binds vid den faktiska undervisningsvolymen. De hinder som finansieringssystemet lägger i vägen för effektiv inledning av undervisningen undanröjs. En ändring av finansieringslagen träder i kraft vid ingången av 2017. (UKM)
33. Tillräckligt kunnande för identifiering av studiefärdigheterna hos elever som talar ett främmande språk säkerställs. (UKM)

34. Vägledningsnätverkets kunnande på området multikulturell vägledning stärks. (ANM, UKM)
35. Aktörer uppmuntras att ansöka om ESF-finansiering för projekt som beaktar de särskilda behoven hos invandrarungdomar som ett led i arbetet för utveckling av rehabiliterings-, mentalvårds- och missbrukarvårdstjänster⁴ för unga. (SHM)

Försorg dras om det multiprofessionella stödet till invandrarfamiljer, lärarnas färdigheter och elevvården

Mål

De särskilda behoven hos invandrarbarn, -kvinnor och -familjer beaktas vid ordnandet av tjänster.

Åtgärder

36. Vägledningen av invandrarfamiljer stärks som ett led i verksamheten på sådana familjecenter som ingår i social- och hälsovårdsministeriets program för utveckling av barn- och familjetjänster. Möjligheterna att få psykosociala tjänster förbättras särskilt för sådana personer som får internationellt skydd. (SHM)
37. Verksamheten med familjehem för särskilt barn under 12 år som anlänt utan vårdnadshavare utvecklas. Eventuella behov att ändra lagstiftningen inom arbets- och näringsministeriets och/eller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden utreds. (ANM, SHM)
38. Vid läroanstalterna ges information om elevernas rättigheter och till buds stående elevvårdstjänster på ett begripligt sätt för elever och vårdnadshavare samt för elever och studerande inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Vid behov anlitas tolk- och översättningstjänster. Utbildningsstyrelsen utarbetar ett stödmaterial om frågor som rör elev- och studerandevården och säkerheten vid läroanstalter. Multisektorala rådgiv-

⁴ Strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb, prioriterat område 5 (SHM): Åtgärdshelheten om stöd till ungdomars välbefinnande och aktiv delaktighet

nings- och vägledningstjänster (t.ex. Navigator-tjänsten) riktas också till invandrare. (UKM)

39. Tillräckligt kunnande för att identifiera inlärningssvårigheter, störningar som beror på stress och depressioner hos invandrarelever och -studenter säkerställs. Utbildningsstyrelsen riktar utbildningsväsendets personalutbildning till personalen inom studerandehälsovården samt till utbildningspersonalen för identifiering, mötande och vidare vägledning av sådana som är i behov av särskilt stöd. Forskningsrön och kunskaper som förvärvats vid pågående projekt, t.ex. projektet Min väg (Oma tie) och ett riksomfattande projekt för utveckling av mentalvårdstjänster för flyktingar (Pakolaisten mielenterveystoimien valtakunnallinen kehittämisshanke, PALOMA), utnyttjas. (UKM)
40. Innehållet i lärarutbildningen revideras och lärarna ges stöd i deras arbete bland invandrare. Studier i ökad språkmedvetenhet fogas till den grundläggande utbildningen av lärare, och det ordnas fortbildning kring temat. Antalet lärare med finska respektive svenska som andra språk höjs vid behov och behörighetskraven revideras. Språk-, kultur- och andra kunskaper hos lärare och stödpersoner med invandrarbakgrund utnyttjas i alla faser av utbildningsvägen. Specima-utbildningen, som ger lärarbehörighet, görs permanent. (UKM)
41. Tolk- och översättarutbildningen utökas och reformeras. (UKM)
42. Språkgrupper med låg tröskel där invandrare kan samlas t.ex. kring någon hobby för att lära sig språk och lära känna kulturen i landet tillsammans med en som talar språket som sitt modersmål, stöds. (UKM)
43. Utbildningsvägar som är avsedda särskilt för föräldrar som sköter sina barn hemma utvecklas utgående från erfarenheter som gjorts vid olika projekt, så att man vid sidan av språkundervisningen sköter barnpassningen genom den öppna småbarnspedagogikens eller organisationernas försorg. (UKM, SHM)
44. Personalens kunnande i fråga om väglednings-, rådgivnings- och stöd-tjänster säkerställs. (UKM, SHM, ANM)

Invandrarnas delaktighet i fritidsverksamheten stöds

Mål

Invandrarnas delaktighet i fritidsverksamheten ökar.

Åtgärder

45. Utbudet av integrationsfrämjande konst- och kulturtjänster för asylsökande och invandrare, vilka tillhandahålls av konstinstitutioner och andra aktörer inom konst- och kultursektorn, stärks. (UKM)
46. Gemenskapskapande och kreativ fritidsverksamhet kring olika konstarter, som stöder de möten mellan människor som behövs för lyckad integration, gemensamma aktiviteter och introduktionen av invandrare i den finländska kulturen, ökas. (UKM)
47. Försorg dras om tillgången på litteratur på invandrarens eget språk och deras möjligheter att berätta sin egen historia på det egna språket. (UKM)
48. I samarbete med läroinrättningar och högskolor som tillhandahåller utbildning på området erbjuds personalen på ungdomsverkstäder och kommunala ungdomsarbetare fortbildning med tanke på mötet med ungdomar med olika bakgrunder. Dessutom utvecklas funktionellt stimulansmaterial för att påskynda integrationen. (UKM)
49. Som tidsbestämt tyngdpunktsområde i stödandet av de riksomfattande ungdomscentralerna fastställs det hur bra dessa lyckas tillhandahålla aktiviteter som är riktade särskilt till unga asylsökande och/eller mer allmänt till invandrarungdomar. (UKM)
50. Undervisnings- och kulturministeriet stöder, i samarbete med läroanstalter för fritt bildningsarbete, Avartti-stiftelsens åtgärdshelhet som syftar till att främja integrationen av invandrarungdomar. Med åtgärdshelheten stöds riksomfattande projekt för aktivering av unga asylsökande. (UKM)
51. Undervisnings- och kulturministeriet kanaliserar understödet för jämlik tillgång till motion och idrott, så att särskilt kvinnor och flickor samt grupper som är mest svåra att nå fås med i verksamheten. (UKM)
52. Undervisnings- och kulturministeriet stöder organisationernas likvärdighetsarbete under regeringsperioden. (UKM)

53. Under 2016 och 2017 finansierar ANM projekt för samordning av frivilligt arbete till stöd för integrationen och stöder arbetet vid organisationer på gräsrotsnivå. (ANM)
54. Ungdomars hobbyverksamhet och nätverkande med den infödda befolkningen kan stödjas med landsbygdsfondens medfinansiering (Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014 – 2020). (JSM)

Målområde 3.: Samarbetet mellan staten och kommunerna kring mottagandet av personer som får internationellt skydd främjas

Mål

Placeringen i kommuner av kvotflyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd sker inom två månader från det att uppehållstillstånd erhållits och integrationsprocessen inleds omedelbart.

Åtgärder

Direkta åtgärder:

55. Det genomförs en effektiviserad informations- och förhandlingskampanj i syfte att få till stånd kommunavtal för att de sökande som anlant 2015 och fått uppehållstillstånd kan placeras i kommunerna inom en rimlig tid. Som särskilda målområden betraktas huvudstadsregionen, andra större kommuner samt de orter och regioner som har en flyktingförläggning. (ANM)
56. Regionala prioriteringar vid anvisandet till kommuner omdefinieras tillsammans med NTM-centralerna, arbets- och näringsbyråerna och flyktingförläggningarna, processer skapas och samtidigt kartläggs läget ifråga om bostäder och utbildningsplatser inom olika regioner. (ANM)
57. När placeringen inom olika regionerna planeras, beaktas utbudet på tomma ARA-hyresbostäder, så att behövliga integrationsfrämjande tjänster kan nås. (ANM, MM)
58. Verksamhetsbetingelserna för boenderådgivning och informationstjänst som stöder bostadsökning på eget initiativ stärks. (MM)
59. Metoder utvecklas för mer effektivt utnyttjandet av det existerande bostadsbeståndet. (MM)

60. Målet är att flyttningen till kommuner och övergången till utbildning eller arbete sker så snabbt och på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt efter att uppehållstillstånd erhållits genom samordning av olika åtgärder (t.ex. kompetenskartläggningar, kartläggningar av utbudet på bostäder och utbildning) och med hjälp av olika projekt. (UKM, MM)

Åtgärder på lång sikt:

61. Förfarandet för anvisande av flyktingar till kommuner utvärderas och reformeras och det görs till en del av de regionala avtal mellan staten och kommunerna som avses i regeringsprogrammet. (ANM)
62. Systemet för och nivån på ersättningar enligt integrationslagen utvärderas. När det gäller utkomst samt social- och hälsovårdsservice inkluderas det i det nya social- och hälsovårdssystemet. (ANM, SHM)
63. Behovet att reformera systemet för förening av flyktingfamiljer bedöms. (IM)
64. Förutsättningarna för partnerskap mellan staten, kommunerna och tredje sektorn vid initialskedets arrangemang för mottagande av flyktingar i kommunerna samt vid främjandet av integrationen och goda etniska relationer stärks genom att till buds stående finansieringskanaler riktas till de prioriterade områden som fastställts i regeringsprogrammet och VALKO (ESF, AMIF). (ANM, IM)
65. Bostadsutbudet inom stora stadsregioner stärks genom MBT-avtal. (MM)
66. Den statligt understödda produktionen av hyresbostäder inom större stadsregioner ökas genom att det införs en s.k. 10 års intervallmodell inom byggandet av hyresbostäder samt genom att stödet till det normala byggandet av ARA-hyresbostäder ökas. (MM)

Målområde 4.: En öppen diskussion om invandringspolitiken uppmuntras, rasism tillåts inte

Mål

Också officiella forum har skapats för en öppen dialog, som respekterar människovärdet, mellan myndigheter och invandrare och en fungerande växelverkan råder mellan olika befolkningsgrupper.

Åtgärder

67. Det genomförs ett handlingsprogram för etnisk jämlikhet, förebyggande av rasism och god dialog där
- de ansvariga myndigheterna på ett samordnat sätt informerar om frågor kring mottagandet av asylsökande och främjandet av integrationen av invandrare, och de arbetar i ett tätt nätverk för att förebygga och identifiera rasism samt reagera på rasismen, så att rasism som från någon befolkningsgrupps sida riktas mot någon annan befolkningsgrupp inte tolereras. (ANM, JM, UKM, IM, Migrationsverket, diskrimineringsombudsmannen, Människorättscentret vid riksdagen)
 - de ansvariga myndigheterna sammanställer ett infopaketer "Invandring och integration i Finland" och upprätthåller det på sina internetsidor och i sociala medier,
 - vart och ett av ministerierna säkerställer inom sitt eget förvaltningsområde och i samarbete med frivilligorganisationerna att fakta om invandring, integrationsfrämjande och förebyggande av rasism sprids; som stöd för genomförandet utarbetas innehåll för utbildning i det dagliga kundarbetet som kan upprepas, och lanseras åtgärder av kampanjtyp; den speciella målgruppen utgörs av de personer som på orter med nya flyktingförläggningar arbetar bland ungdomar och de som arbetar i de kommuner som tar emot flyktingar som fått uppehållstillstånd,
 - justitieministeriet utvecklar rollen av regionala delegationer, som lyder under delegationen för etniska relationer (ETNO), för att främja en fungerande växelverkan på orter som har flyktingförläggning; samtidigt säkerställs verksamhetsresurserna och andra förutsättningar för de regionala ETNO-delegationerna;
 - ETNO genomför, med hjälp av tidigare piloter (projektet kysysuora-an.net), ett riksomfattande diskussionsprogram via flera kanaler som handlar om rasismens inverkan i det finländska samhället;
 - justitieministeriet inleder ett samarbete med myndigheter, tillhandahållare av samhällstjänster och frivilligorganisationer för att hitta effektivare sätt att ingripa i hatpropaganda.
 - De ansvariga myndigheterna kartlägger tillsammans med forskningsorganisationerna behovet av forskning kring olika befolkningsgrup-

pers ömsesidiga och interna attityder, samhörighet, icke-diskriminerande behandling samt strukturell rasism och vardagsrasism; ett av de viktigaste målen är åtgärder för att eliminera diskriminering av invandrarkvinnor både inom samhället i allmänhet och inom deras egna grupper; anslag kanaliseras utifrån prioriteringar. (ANM, UKM, JM, IM, diskrimineringsombudsmannen, Människorättscentret vid riksdagen)

68. Verkställigheten av **lagstiftningen om likvärdighet och icke-diskriminering** samt de goda relationerna mellan olika befolkningsgrupper stöds
- genom att nyckelgrupper ges utbildning i de skyldigheter som åläggs i diskrimineringslagen, att informationskampanjer mot diskriminering och rasism lanseras, att data om hur diskriminering visar sig inom olika områden av livet samlas samt genom att verksamhet som förebygger spridningen av hatpropaganda stöds,
 - genom att det tillsammans med delegationen för etniska relationer (ETNO), andra myndigheter och frivilligorganisationer genomförs ett TRUST-projekt som utvecklar handlingsmodeller för främjande av goda relationer mellan olika befolkningsgrupper på den regionala och lokala nivån. (JM, ANM, IM)

Statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 och Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

De senaste årens stora konflikter skapar ett nytt slags migrationstryck i Europa. Detta återspeglar sig också till Finland. De huvudsakliga orsakerna till invandring till Finland var länge familjeband, arbete och studier. Situationen förändrades dock år 2015, då antalet asylsökande ökade från årsnivån på cirka 3 000 till mer än 32 000 sökande. På grund av förändringen har också integrationspolitiken, den lagstiftning som reglerar integration och genomförandep Praxis samt anslagsallokeringar och myndighetsprocesser omvärderats.

I statens program för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 (VALKO II) beaktas föresatserna i det strategiska regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering, de riktlinjer för migrationspolitiska åtgärder som regeringen utfärdade den 11 september 2015 till följd av det ökade antalet asylsökande, regeringens asylpolitiska åtgärdsprogram som utgavs den 8 december 2015, handlingsplanen för integrationsfrämjande som regeringen gav ut den 3 maj 2016 samt riktlinjerna av ministerarbetsgruppen för migration. I programmet ingår regeringsperiodens prioriteringar, mål, åtgärder och ansvarsfördelning när det gäller integrationsfrämjande samt de resurser för integrationsfrämjande som fastställs i planen för de offentliga finanserna 2017–2020, inklusive EU-finansiering. Åtgärderna i programmet genomförs inom statsbudgeten, statens anslagsram och utgiftsgränsen för den kommunala ekonomin.

Statens program för integrationsfrämjande har beretts som sektorsövergripande samarbete. Beredningen har på tjänstmannanivå styrts av samarbetsgruppen för integrationsfrämjande med representation från arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet samt miljöministeriet.

Inbuden

ISSN 1797-3554

ISBN 978-952-327-180-7

Nätpublikation

ISSN 1797-3562

ISBN 978-952-327-181-4

Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi

Försäljning av publikationer: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

Tryckeri: Lönnberg Print & Promo, 12/2016

